

2122

Suomen Kansan Demokraattisen Liiton
TOIMINTAKERTOMUS

ajalta 29. 10. 1944 — 31. 12. 1945

ja

ALUSTUKSET

liittokokoukselle 23—25 p:nä
maaliskuuta 1946

Suomen Kansan Demokraattinen Liitto r.y.
Helsinki

KIRJAPAINO
S. H. LEHTONEN
HELSINKI
1946

TOIMINTAKERTOMUS

ajalta 29. 10. 1944—31. 12. 1945

LIITON PERUSTAMINEN.

Syyskuun 19 p:nä 1944 Suomen ja Neuvostoliiton välillä solmittu välirauha merkitsi perusteellista käännettä maamme historiassa. Se taantumuksellinen, yhä avoimempaa diktatuuria kohti kulkeva kehitys sisäpolitiikassa ja yhä räikeämpään neuvostoliittovastaisuuteen suuntautuva ulkopoliittikka, jota maassamme oli harjoitettu, oli ajautunut karille. Moskovan rauhaan päättynyt talvisota ja nyt välirauhansopimukseen päättynyt yli 3 vuotta Saksan liittolaisena käyty sota Neuvostoliittoa vastaan olivat tuon yli kaksikymmentä vuotta kestäneen politiikan johdonmukainen tulos ja huipentuma.

Tuota politiikkaa tukemassa olivat olleet maamme kaikki poliittiset puolueet lukuunottamatta kommunistista puoluetta, joka oli joutunut toimimaan salaisena ja alituisen uhan alaisena. Taantumuksellisten poliitikkojen johtamissa puolueissa oli kuitenkin ryhmiä, jotka olivat jo ennen sotaa, mutta varsinkin sotien alussa suhtautuneet sotapolitiikkaan täysin kielteisesti, (n.s. kuutosryhmä sos.-dem. puolueessa) ja aluksi vissinlaisin varauksin sekä myöhemmin kielteisesti (n.s. Kedon ryhmä, myöskin sos.-dem. puolueessa). Näiden lisäksi oli eri puolueissa yksityisiä henkilöitä, joiden asenne oli koko

sota-ajan ollut enemmän tai vähemmän kriittinen sotapolitiikkaan nähden.

SKDL:n perustamisen johtavana ajatuksena oli muodostaa järjestö, johon puoluerajoista huolimatta voisivat yhdistyä kaikki ne, jotka olivat tulleet vakuuttuneiksi aikaisemman sisä- ja ulkopoliittisen suuntauksen vahingollisuudesta maallemme ja kansallemme. Koska kommunistit ja Kuutosryhmä olivat olleet kaikkein johdonmukaisempia entisen politiikan vastustajia, oli luonnollista, että juuri heistä muodostui uuden suuntauksen ydinjoukko. Päätös liiton perustamisesta syntyi "Kuutosten ja kommunistien keskeisissä neuvotteluissa sen jälkeen, kun sos.-dem. puolueessa edelleen olevan oppositio kansas käydyt neuvottelut olivat osoittaneet, että tämä oppositio halusi vielä v:n 1944 syksyllä pidetyssä puoluekokouksessa nähdä mahdollisuuksiaan saada sos.-dem. puolue kannalleen.

Lokakuun 29 p:nä 1944 kokoontui joukko kommunisteja, "Kuutosryhmä" sekä jo aikaisemmin sos. dem. puolueesta erotettujen järjestöjen edustajia yhteiseen kokoukseen, jossa päätettiin nyt niin valtavaksi joukkojärjestöksi muodostuneen liiton perustamisesta ja marraskuun 3 p:nä julkaistiin Vaapaassa Sanassa liiton perustamisjulistus.

Myöhemmin, v:n 1945 toukokuussa liittyi SKDL:ään osa sos.-dem. oppositiota.

Suomen Naisten Demokraattinen Liitto päätti jo perustamiskokouksessaan tammikuussa 1945 liittyä SKDL:ään ja Entisten Sotilaiden Toverikunta liittyi v:n 1945—46 vaihteessa.

Perustavassa kokouksessa valittiin n.s. suuri toimikunta, jonka tehtäväksi tuli perustamiskysymysten käytännöllinen selvittäminen. Toimikuntaan valittiin 10 SKP:n jäsentä, "Kuutoset" ja Toveriseuran sekä ASS:aa kehoitettiin valitsemaan, edellinen 3 ja jälkimmäinen 2 edustajaa. Sos.-dem. oppositiolle varattiin niinkään paikat toimikunnassa, mikäli he tulevat mukaan vasta perustettuun liittoon.

Käytyjen neuvottelujen jälkeen valittiin liiton puheenjohtajaksi tov. K. H. Viik, varapuheenjohtajaksi Cay Sundström ja sihteriksi Tyyne Tuominen. Jäseniksi liittotoimikuntaan edellisten lisäksi hyväksyttiin toverit: J. Helo, V. Meltti, Kaisu-Mirjami Rydberg, Yrjö Leino, L. Myllymäki, K. Heikkilä ja M. Huhta (Mauri Ryömä tuli valittua jälkeenpäin ASS:n edustajana) vakinaisiksi sekä varalta M. Ampuja, E. Sainio, Paavo Kivikoski ja H. Ilvesviita. Myöhemmin on liittotoimikuntaan hyväksytty Hertta Kuusinen ja A. Uusitalo

sekä sos.-dem. opposition liittyttyä heidän edustajinaan toverit J. W. Keto, K. Kulo, M. Pekkala, R. Svento, E. Peuranen.

Toveri Wiikin jouduttua ulkomaanmatkalle, jouduttiin perustamismuodollisuuksien vuoksi hänen tilalleen valitsemaan puheenjohtajaksi Cay Sundström ja varalle J. Helo. Molempien viimeksimainittujen tultua valittua Suomen lähettiläiksi ulkomaille, on liiton puheenjohtajaksi nyttemmin nimetty J. V. Keto ja varapuheenjohtajaksi M. Ampuja.

Liittotoimikunta on kokoontunut kuluneen toimintakauden aikana kaikkiaan 38 kertaa ja käsitellyt mitä erilaisempia kysymyksiä, jotka kaikki ovat liittyneet liiton pyrkimykseen kansanvaltaisten käsitysten selventämiseksi ja syventämiseksi kansamme keskuudessa ja demokraatian rakentamiseksi maahamme.

Liittoneuvosto, joka on muodostunut edellämäinittusta n.s. suuresta toimikunnasta ja piirisihteereistä, on kokoontunut kaksi kertaa nim. toukokuussa ja syyskuussa.

Liiton vastaavat toimitsijat: Paitsi sihterä, on eri alojen tehtäviä hoitaneet L. Myllymäki eduskuntavaalitoimintaa, V. Riihinen siirtoväentoimintaa ja A. Uusitalo talonpoikaistyötä. Edellämäinittujen tultua valittua eduskuntaan, vapautettiin heidät paitsi sihteritehtävistään, mutta ovat he senkin jälkeen monin tavoin jatkaneet toimintaansa. Heidän jälkeensä liiton vastaaviksi toimitsijoiksi valittiin Y. Enne järjestösihteriksi, N. Parkkari valistussihteriksi, U. Väre kunnallisaasiain sihteriksi ja N. Väre taloudenhoitajaksi. Nyttemmin on ruotsalaistyötä hoitanut A. Nord.

Huolimatta siitä, että liitto ja liittotoimikunta on eri poliittisten mielipideryhmien yhteenliittymä, on yhteistyö sujunut täysin hankauksettomasti eikä mitään erimielisyyden merkkiä ole havaittavissa, vaan on olemassa kaikki edellytykset hyvälyhteistyölle.

EDUSKUNTAVAALIT.

Liiton toimintaa ryhdyttäessä organisoimaan oli päähuomio kiinnitettävä edessä oleviin eduskuntavaaleihin.

Ensiksi lähetettiin jokaiseen vaalipiiriin, etupäässä SKP:n piirisihteereille, kirjelmät, joissa kehoitettiin muodostamaan piirivaalitoimikuntia, joiden tehtäviin kuului SKDL:n järjestöjen perustaminen, vaalitoiminnan teknillinen järjestäminen ja varojen keräys. Toimintaa haittasi useassa piirissä toimistohuoneustojen puute, mutta myöskin tottumattomuus, sillä

useimmat piirivaalitoimikuntien jäsenet olivat ensi kertaa vaalilyötä järjestämässä. Harrastus tehtäviin oli kuitenkin suuri ja se merkitsikin ratkaisevaa osaa. Rajoituksia toiminnalle oli yhä olemassa. Poikkeuslait olivat voimassa, taantumukselliset virkamiehet koettivat haitata toimintaa. Mutta ihmeteltävällä kekseliäisyydellä ja uutteruudella toiminta edistyi. Valitsijayhdistyksiä perustettiin 355 koko maahan, niistä keskuslautakunnat hylkäsivät 5 ja 2 listaa jäi väliksi, ainakin toinen niistä taantumuksellisten juristien tulkinnan vuoksi.

EHDOKKAITTEN ASETTELU.

Eduskuntaehdokkaitten asettelu tuotti myös vaikeuksia. Demokratia olisi edellyttänyt, että mahdollisimman suuret joukot voisivat vaikuttaa niihin. Mutta vaaleihin valmistautumisaika oli lyhyt, järjestöt perustamisvaiheessaan ja "Kuutoset", jotka olivat perustaneet liittomme ja Suomen Kommunistinen Puolue halusivat välittömästi vaikuttaa ehdokkaitten asetteluun. Vaaleihin päätettiin mennä kahden nimen listoilta. Vaalivalmistelujen loppuvaiheessa, tammikuun lopulla, sos.-dem. opposition (Kedon ryhmä) ja Pienviljelijäin Puolueen kanssa sovittiin vaaliliitosta ja päätettiin varata oppositiolle noin 50 ehdokaspaikkaa ja Pienviljelijöille 12.

VAALIVALISTUSTYÖ.

Suurta haittaa ja hankaluutta tuottivat painatusvaikeudet. Omia kirjapainoja ei ollut ja ne painot, mitkä olivat käytettävissä, eivät vastanneet sitä suorituskykyä, mitä olisi tarvittu. Päivälehtiä ilmestyi vain yksi — Vapaa Sana — senkin postitus oli epäsäännöllistä ja lisäksi Oulussa ja Vaasassa kerran viikossa ilmestyvä vaalilehti. Vaalikirjallisuutta julkaistiin seuraavasti: Yleinen vaaliohjelma, Talonpoikain vaaliohjelma, ministerien Helon ja Leinon Messuhallissa pitämät puheet, Lentokirjasia: pienviljelijöille ja vuokratilallisille, henkistyön tekijöille, siirtoväelle, teollisuustyöväelle, naisille, sos.-dem. puolueen entisille äänestäjille, teknillinen ohjaus ruotsinkielisille maataloustyöläisille, urheilijoille, rintamasotilaille, nuorisolle, Hella Vuolijoen "luottamukselliset neuvottelut" ja erilaisia pienempiä lehtisiä yhteensä n. 170.000 kappaletta. Näiden lisäksi painettiin vaaliplakatteja kahta laatua yhteensä 125.000 kappaletta.

SUULLINEN VALISTUSTYÖ.

Kun mahdollisuudet muuhun vaalipropagandaan olivat rajoitetut, oli huomio kiinnitettävä kotiagitatioon. Se olikin varsin tehokasta ja on monia paikkakuntia, joissa vaalityöntekijät kävivät jokaisessa asunnossa.

Joukkolausunta-, puheet ja laulesitykset olivat suosittuja ja vaikuttavia ohjelmanumeroita. Demokraattisen Nuorisoliiton ryhmät olivat mitä suurimmasta merkityksestä ja Pioneerit, demokraattisen rintaman pienimmätkin, olivat vaalitoiminnassa mukana, vaikka vain muutama kuukausi oli aikaa nuorisjärjestöjenkin kokoamiseen.

NAISTEN VAALITYÖ.

Naiset ottivat vaalityöhön osaa kaikissa piireissä, toisissa aivan johtavalla tavalla. Jokaiseen piiriin oli jo alussa asetettu naisehdokkaita. Erilaisista syistä naisehdokkaita jäi kuitenkin listoille kovin vähän ja valituiksi tulivat vain 4 SKP:n ja 2 "kuutosten" ehdokasta. Lukumäärä on liian vähäinen siihen työhön nähden, mitä naiset järjestöissä suorittavat. Asiaan onkin saatava vastaisuudessa korjaus.

NUORISON VAALITYÖ.

Nuorison vaalityö on myös erikoisesti huomioitava ja monella paikoin he suorittivat propagandatyön pääosan. Nuorisolla oli myös omat ehdokkaansa, joiden läpiviemiseksi he tarokkaasti työskentelivät.

RUOTSINKIELINEN VALISTUSTYÖ.

Kaksikielisissä piireissä suoritettiin myös ruotsinkielistä vaalilyötä. Folketidningen levisi jokaisen piirin alueella. Kaksi ruotsinkielistä lentolehtistä painatettiin. Suullista valistustyötä tehtiin, ruotsinkielisiä puheita pidettiin. Jokaisessa neljässä piirissä oli ainakin yksi ruotsinkielinen ehdokas. Toimintaa ruotsinkielisillä alueilla ei saatu kuitenkaan riittävän tehokkaaksi. Vaikeuksista huolimatta tuli ruotsinkielisiäkin ehdokkaita valituksi.

HUONEISTOKYSYMYS.

Huoneistojen puute oli vaalitoiminnan suurimpia vaikeuksia. Kokous- juhlahuoneita omistavat taantumukselliset

piirit käsittivät huoneustojen kieltämisellä vaikeuttavansa vaalityötä ja siksi ikäänkuin keskinäisestä sopimuksesta kielsivät huoneistot SKDL:n vaalitoiminnalta. Kun asiasta jo julkisuudessa tuli poliittinen kysymys, niin hallitus katsoi olevansa pakotettu antamaan kehoituksen koulujen, seura- ja työväentalojen luovuttamisesta vaalitarkoituksiin. Hallitus antoi myöskin asetuksen, joka salli ulkoilmakokousten pidon ja se helpottikin jonkunverran tilannetta. Huolimatta talvisesta säästä, ulkoilmajuhlia ja -kokouksia järjestettiin eri puolilla maata, nousten useiden yleisömäärä kymmeniintuhansiin.

Lopputuloksena voidaan sanoa, että vaalityö oli ripeätä. Edistysellinen aines maaseudulla ja kaupungeissa otti siihen voimakkaasti osaa. Lyhyellä valmistusajalla ehdittiin luomaan kokonainen järjestökoneisto. Saavutettu 408.658 äänimäärä ja 49 edustajapaikkaa, niistä 7 "kuutosta", 4 sos.-dem. oppositiosta ja 38 kommunistia, osoittaa, että yleisestä tilanteesta huolimatta on tulokseen ratkaisevasti vaikuttanut vaalitoimintamme riipeys ja kun puutteista ja virheistä otetaan oppia, niin vastaisuuteenkin nähden tulee vaalitoimintallamme olemaan erittäin suuri merkitys.

TYÖ EDUSKUNNASSA JA HALLITUKSESSA.

Jo tänä lyhyenä olemassaoloaikanaan on SKDL muodostunut maamme valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä varsin merkitykselliseksi tekijäksi. Joskaan se ei ole yksin määrännyt maamme politiikassa, vaan ovat kaikki, niin hallituksen kuin eduskunnankin päätökset ovat kompromissien tuloksia, niin on se jatkuvasti ollut vetämässä maamme demokratian tielle. Maaliskuussa suoritettujen eduskuntavaalien osoittivat, että yksi neljännes Suomen äänivaltaansa käyttäneistä kansalaisista oli asettunut SKDL:n vaaliliiton taakse, joka oli paljon enemmän kuin taantumus oli ennustanut. Se oli huomattava voitto SKDL:lle. Mutta sellaista äkillistä ja suurisuuntaista muutosta kuin maamme eniten kärsineet olisivat toivoneet, ei 1/4 voi turvata. Kärsivällisellä työllä ja johdonmukaisella politiikalla saadaan kuitenkin aikaan asteellaisia korjauksia taloudellisiin ja valtiollisiin epäsuhteisiin yleensä, jotka ovat tulosta pitkäaikaisesta taantumuksen valtakaudesta ja sodasta. Tästä tosiasiasta oli SKDL:n ryhmän lähdettävä.

Kaksi asiaa oli ilman muuta selvää. Ensimmäinen: oppositioase-

maan ei ryhmä voi eikä tahdo jäädä. Sitä edellytti paitsi ryhmän suuruus myöskin se, että SKDL:n poliittinen voima oli suurempi kuin valittu edustajamäärä osoitti ja sitä vaati myös välirauhan jälkeinen tilanne, jolloin oli viitoitettava maamme politiikan suuntaviivat kenties pitkiksikin ajoiksi eteenpäin ja jossa SKDL on varmin tae demokratian rakentamiselle maahamme. Mutta toiseksi oli myös selvää, että demokratialla ei ollut parlamenttaarisella pohjalla yleensä toteuttamisen mahdollisuutta, jos se nojautui yhteen neljäosaan maamme edustuslaitosta, siitäkin huolimatta, vaikka tämän neljäosan ohjelma olisi edustanut koko kansan etua parhaalla mahdollisella tavalla. Siksi oli saatava aikaan yhteistyö sosialidemokraattien ja maalaisliiton kanssa. Vaikka osa näistäkin ryhmistä oli vahvasti sotapolitiikan sitomia, ne kuitenkin periaatteessa yhtyivät siihen sisä- ja ulkopoliittiseen ohjelmaan, jonka SKDL esitti parlamenttaarisen toiminnan pohjaksi. Sitäpaitsi sekä sosialidemokraattisessa että maalaisliittolaisessa ryhmässä oli myöskin voimakas edistysellinen siipi, joka pystyi ja pyrki vilpittömään yhteistyöhön koko maan ja kansamme vähäväkisen osan etua silmälläpitäen, ja ja yhteisvoimin tämä ohjelma sitten muokattiin lopulliseen muotoonsa.

Laki- ja toivomusalotteita jätettiin ryhmämme taholta vuoden 1945 valtiopäiville 96. Niistä on käsitelty 20, joista hylätty 11 ja hyväksytty 9. Loput siirtyivät vuoden 1946 valtiopäiville. Hyljätyistä toivomusalotteista ovat toiset tulleet hyljättyiksi sen johdosta, että hallitus on antanut niistä esityksensä, toiset riittävän kannatuksen puutteessa.

Tehdystä sopimuksesta huolimatta yhteistyö eduskunnassa on ollut liian heikkoa eikä ole voitu ehkäistä taantumuksellisten piirien jarrutusta edistysellistä politiikkaa vastaan. Se on osoittanut edesvastuuttomuutensa uudessakin eduskunnassa. Sota-ajan synkät varjot lepäävät yhä raskaina Suomen parlamenttaarisinkin elämän yllä. Monia vaivaloisia neuvotteluja on käyty eri kysymysten yhteydessä ja voidaan todeta, että eduskunta on siltäkin pystynyt tekemään eräitä kauaskantoisia ratkaisuja. Tärkein niistä on sotasyllisyysslain hyväksyminen.

Myös valitsijoittensa kanssa on ryhmämme jatkuvasti ollut yhteistyössä. Ryhmän jäsenet ovat kertomusvuoden aikana esiintyneet yhteensä 1480 eri tilaisuudessa eli keskimäärin yli 32 tilaisuutta jokaista jäsentä kohden. Eräät ryhmämme jäsenet ovat kuitenkin niin kuormitettuja muilla tehtävillä, että

*Palkol.
denn
yhteistyö
kukaan*

toiset ovat saaneet huomattavastikin useammin käydä puhumassa. Näissä tilaisuuksissa on ollut yli 800.000 kuulijaa.

Siitä huolimatta on, varsinkin syrjäseuduilla, monia paikkakuntia, missä edustajamme eivät ole kertaakaan käyneet ja joissa valitsijat kärsimättöminä odottavat. Tätä epäkohtaa on koetettava vastaisuudessa korjata, sillä juuri syrjäseudut tarvitsevat kipeästi tukea työlleen.

Hallituksessa on liitollamme ollut myös edustajansa. Väli rauhan solmiamisen jälkeen marraskuussa 1944 muodostetussa hallituksessa oli SKDL:lla kaksi paikkaa. Ne paikat eivät ole mitään avainpaikkoja, mutta siitä huolimatta jo silloin edustajamme saattoivat vaikuttaa varsin merkittävästi eräiden asioiden kulkuun m.m. asevelijärjestöjen lakkauttamiseen.

Eduskuntavaalit monista meille epäedullisista olosuhteista huolimatta osoittivat SKDL:n poliittisen voiman. Sitä ei voitu olla huomioimatta uutta hallitusta muodostettaessa, jossa SKDL sitten saikin kuusi ministeripaikkaa. Vaalien jälkeisen hallituksen ohjelma rakentui oleellisilta osiltaan eduskunnassa solmitun yhteistyösopimuksen pohjalle, ja on se siis ollut se pohja, jolta edustajiemme työ hallituksessa on lähtenyt. Ratkaisut hallituksessa kuten eduskunnassakin ovat olleet kompromissiratkaisuja, eivätkä siis suinkaan ole täysin vastanneet käsitystämme eri kysymyksistä, mutta mukanaolomme hallituksessa on kuitenkin ollut omiaan edistämään maamme kehitystä demokratian tiellä.

YHTEISTYÖ JA JOUKKOLIIKKEET.

Koko liittomme olemassaolo perustuu ajatukseen yhteistyöstä kaikkien demokraattisten aineiden kanssa. Sanotaanhan jo säännöissä, että liiton tarkoituksena on olla yhdyssiteenä kaikkien demokraattisten kansalaisten ja järjestöjen kesken, nimenomaisena tehtävänään kansanvaltaisten käsitysten selventäminen ja syventäminen Suomen kansan keskuudessa. Tämän päämäärän toteuttaminen edellyttää yhteistyötä laajojen piirien ja joukkojen kanssa ja siihen onkin jatkuvasti liittomme taholta pyritty.

Tämä yhteistyö on luonnollisesti ollut mitä läheisintä liittoon kuuluvien järjestöjen kesken. Samoin Nuorison Demokraattinen Liitto, joka perustettiin liittotoimikunnan yhteyteen muodostetun nuorisajaoston aloitteesta on monin ja hyvin huomattavin tavoin ollut mukana yhteistyössä.

Paitsi jatkuvaa yhteistyöpyrkimystä hallituksessa ja eduskunnassa on liiton taholta monin tavoin koitettu saada aikaan demokraattista kehitystä tukevaa yhteistyötä. Lukuunottamatta niitä yhteistyöneuvotteluja, joita käytiin alusta alkaen sos.-dem. opposition, n.s. Kedon ryhmän kanssa, ja jotka johtivat ensin vaaliliittoon sekä pian sen jälkeen kiinteään organisatoriseen yhteistyöhön, koetettiin jo vaaleihin valmistuttaessa laajentaa demokraattista rintamaa ja Pienviljelijäin Puolue yhtiikin vaaliliittoon, mikä liitto ei kuitenkaan johtanut kiinteämpään työhön. Myös sos.-dem. puolueelle liitto teki avoimen vaaliliittotarjouksen, jonka pohjaksi esitettiin hyväksyttäväksi viisi kohtaa ja jotka tähtäsivät sotaliittotoukseen — nimettiin m.m. joitakin henkilöitä sos.-dem. puolueessa, joita ei saisi asettaa ehdokkaiksi ja työtätekevän kansanosan elinehtojen parantamisen. Tähän vaaliliittotarjoukseen sos.-dem. puolue vastasi kielteisesti.

Maaliskuun lopulla 1945 tehtiin liiton taholta esitys useille työtätekevien järjestöille yhteisten vappujuhlien järjestämisestä. SAK, SKDL ja sos.-dem. puolue antoivatkin 9. 4. -45 yhteisen fascisminvastaisen taistelun ja kaikkien kansanvaltaisten voimien kokoamisen merkeissä vappujulistuksen. Vapun vietto muodostui ennennäkemättömäksi työtätekevien joukkovoiman osoitukseksi maassamme. Kaikkialla oli suurimmat joukot mukana kuin koskaan aikaisemmin ja monin paikoin, missä ei ennen tai ainakaan 25 vuoteen oltu vietetty vappua, oli nyt laajat joukot liikkeellä.

Pian yhteisten vappujuhlien jälkeen järjestettiin jälleen SKDL:n aloitteesta yhteisiä esiintymisiä toisen maailmansodan päättymisen ja rauhan tulon merkeissä. Ensin Berliinin valtauksen johdosta, joka merkitsi kuolettavaa iskua fascismin, joka sitten aivan pian antoi mahdollisuuden demokraattisille voimille meidänkin maassamme juhliä toisen maailmansodan päättymistä ja fascismin häviämistä kaikkine mukanaan tuomineen, koko ihmiskuntaa kohdanneine kärsimyksineen. Näissä toukokuussa olleissa esiintymisissä oli mukana paitsi sosialidemokraatteja, myös maalaisliittolaisia ja m.m. Helsingissä suurtorilla Berliinin valtauksen johdosta pidetyssä tilaisuudessa puhuivat SKDL:n, sos.-dem. puolueen ja maalaisliiton hallituksessa olevat edustajat.

Kesän loppupuolella tehtiin demokraattisen rintaman taholta jälleen aloite yhteiseksi joukkoesiintymiseksi väli rauhan solmiamisen vuosipäivänä ja siinä mielessä otettiin yhteys SAK:n, sos.-dem. puolueen, maalaisliiton ja ruotsalaisen edus-

kuntaryhmän kanssa. Yhteisiä neuvotteluja käytiinkin, joihin osallistui paitsi demokraattiset keskusjärjestöt ja SN-Seura, myöskin SAK, maalaisliittolaiset ja ruotsalaisen eduskuntaryhmän edustajat. Lupauksista huolimatta sos.-dem. puolueen edustajaa ei ollut kertaakaan läsnä. Ilmeisesti juuri sos.-dem. puolueen kielteisestä suhtautumisesta ja toiminnasta sekä jatkuvista viittailuista hallituksen järjestämiin juhlisiin johtui, että yhteisestä esiintymisestä niin laajalla pohjalla kuin oli suunniteltu, ei tullut mitään. Tämän vuoksi ainoastaan SKDL, SNDL, SDNL ja SN-Seura sekä SAK antoivat yhteisen kehoituksen välirauhan juhlien järjestämisestä eri puolille maata, mutta joilla ei luonnollisesti ollut sitä, niin sisä- kuin ulkopoliittista kannatusta kuin oli suunniteltu. Paitsi tässä, oli osoittautunut jo muutenkin, että sos.-dem. puolueen/oikeistolaiselta taholta vastustetaan joukkojen välistä yhteistyötä.

Yhteistyöneuvotteluihin sos.-dem. puolueen kanssa ryhdyttiin jälleen kesäkuun alkupuolella kunnallisvaaliliittoa koskevassa kysymyksessä. Sos.-dem. puolueen taholta oli tehty ehdotus neuvottelujen alkamisesta vaaliliiton solmimiseksi, johon SKDL:n taholta vastattiin myönteisesti. Jo ensimmäisissä neuvotteluissa osoittautui, että ainakin eräät sos.-dem. neuvottelijat olivat suunnitelleet ainoastaan teknillistä vaaliliittoa, jonka vuoksi heidän keskustelun pohjaksi esittämänsä kysymykset olivat etupäässä teknillistä laatua. Liittomme taholta pidettiin kuitenkin välttämättömänä ensin sopia vaaliliiton periaattellisesta pohjasta ja siinä ensiarvoisen tärkeänä pidettiin yhteisen kunnallisvaaliohjelman laatimista, joka sitten vaalien jälkeen olisi yhteistyön pohjana kunnantaluustoissa suoritettavassa työssä. Henkilökysymystä ei tällä kertaa pidetty tärkeänä, koska pahimmin sotapolitiikkaan osallistuneiden asettamista ehdokkaaksi ei ollut odotettavissa ja yhteistyötä pidettiin tärkeänä. Vaaliliiton periaatteellisen pohjan lujittamiseksi ja vaalitulosten onnistumiseksi pidettiin SKDL:n taholta myös välttämättömänä, että vaalitoimintaa niin paljon kuin mahdollista hoidetaan molempien osapuolten joukkojen välisellä yhteistyöllä sekä että kumpikin osapuoli antaa toisen osapuolen käytettäväksi toimitaloja ja kirjapainoja mahdollisuuksien mukaan. Neuvottelujen jälkeen päästiinkin sopimukseen. Hyväksyttiin yhteinen kunnallisvaaliohjelma, joka painatettiin kirjaseksi ja levisi kymmenin tuhansin kappalein kummankin järjestön jäsenistön keskuuteen. Myös vaaliliiton teknillisistä seikoista sovittiin. Monin paikoin sujuikin yhteistoiminta erinomaisesti ja kokonaisu-

tena katsoen se osoitti, että työtätekevien joukkojen yhteistoiminnalle on olemassa kaikki edellytykset, jos niitä vaan ylhäältäpäin koetettaisiin parhaan mukaan edistää. Tässä suhteessa on kuitenkin paljon muistuttamista eräisiin sos.-dem. puolueen oikeiston johtaviin nimiin nähden.

Jatkuvasti on siis liittomme taholta pyritty yhteistyöhön juuri ennenkaikkea sos.-dem. puolueen kanssa ja on sitä eri kysymyksissä syntynytkin. Kuitenkin on selvästi tajuttu, että tehokas työtätekevien etujen ajaminen vaatii kiinteämpää työväenluokan yhteistoimintaa. Tämän toteuttamiseksi liittotoimikunta päättikin viime elokuussa tehdä esityksen sos.-dem. puolueelle neuvottelujen aloittamiseksi kiinteämmän yhteistyön aikaansaamiseksi. Toden, että näiden kahden järjestön ohjelmien välillä ei ole mitään sellaista eroa, joka voisi olla tällaisen yhteistoiminnan esteenä, Sos.-dem. puolue valitsikin neuvottelijansa ja viime vuoden lokakuusta lähtien on käyty neuvotteluja, tosin pitkin väliajoin. Mihinkään käytännöllisiin tuloksiin eivät neuvottelut ole vielä johtaneet, mutta nyt on asetettu yhteiset taloudellisten-, sisäpoliittisten-, sosiaalisten-, kulttuuri- ja ulkopoliittisten kysymysten jaostot neuvottelemaan ja sopimaan näitä aloja koskevista kysymyksistä, jotka sitten liitettäisiin ohjelmaan, joka olisi yhteistyön pohjana. Minkälaisiin tuloksiin ja koska neuvottelut tulevat johtamaan, ei vielä voida mitään sanoa, sillä on todettava, että niin myönteistä suhtautumista yhteistyöhön kuin olemmekin osoittaneet, ei sitä heidän taholtaan tunneta ja sos.-dem. puolueen oikeistolaisin ryhmä ei osoita pyrkimystä yhteistoimintaan.

Paitsi edellämainittuja, eri kysymysten ja vaalien yhteydessä olleita joukkoesiintymisiä, on jatkuvaa voimakasta joukkoliikettä ollut sotasyllis- ja maanhankintalain täytäntöönpanokysymysten yhteydessä. Sotasyllisyyksien ympärillä on ollut joukkoesiintymisiä, kokouksia ja mielenosoituksia useampaankin otteeseen.

Satoihin nousee niiden päätöslauselmien ja lähetystöjen luku, jotka näissä suurissa kansalaiskokouksissa on tehty ja eri elimille lähetetty. Suurin osa näiden kokousten osanottajista on ollut SKDL:ää lähellä olevia joukkoja, mutta paljon on ollut pientalonpoikaistoakin ja jonkun verran intelligenttiaakin mukana, ja onpa saatu jonkun verran aikaa yhteistyötäkin sos.-dem. ja ruotsalaisen vasemmiston kanssa.

Toinen kysymys, minkä ympärillä on ollut voimakasta joukkoliikettä, on maanhankintalain täytäntöönpano, rehu- ja

osasto
paikallis-
esta yhteis-
työstä.

laidunkysymys. Satoja kokouksia eri puolilla maamme ovat talonpojat näistä kysymyksistä pitäneet ja lähettäneet myöskin päätöslauselman toisensa jälkeen. Näissäkin kokouksissa on ollut mukana sekä sosialidemokraateja että maalaisliittoon lukeutuvia pientalonpoikia ja ovat ne olleet omiaan herättämään maataviljelevää väestöä ajattelemaan asemaansa ja vetämään heitä mukaan demokratian rintamaan.

Jatkuva yhteistyöpyrkimys ja suuret joukkoliikkeet ovat olleet kuvaavia ensimmäiselle toimintakaudellemme ja on niiden poliittinen merkitys ollut huomattava.

JÄRJESTÖTYÖ.

Suuriarvoinen on se työ, mikä järjestötyön puitteissa ja tänä lyhyenä toimintakautena on suoritettu.

Liittoon kuuluu tällä kertaa seuraavat ryhmäjäsenet: Suomen Kommunistinen Puolue, Kuutoset, Sos.-dem. Oppositio, Suomen Naisten Demokraattinen Liitto ja Entisten Sotilaiden Toverikuntien Liitto, ASS, Toveriseura ja lisäksi sos.-dem. työväenyhdistystä, joista osa on eronnut puolueesta, mutta osa kuuluu vielä siihen.

Ensimmäiset SKDL:n varsinaiset omat perusjärjestöt aloittivat toimintansa vasta v:n 1944 lopulla. Vuoden vaihteessa 1944—45 kuuluu liittoon 93 perusjärjestöä ja 8483 jäsentä. Järjestökoneiston rakentaminen ei kuitenkaan saanut tapahtua rauhassa edessä olevien vaalien vuoksi. Kaikesta huolimatta liittomme järjestökoneistoa luotiin kiivaan vaalitaistelun kuluessa ja jäsenet, niin piireillä kuin keskuksessakin joutuivat tekemään pyöreitä vuorokausia vaalivalmisteluissa ja järjestökoneiston luomisessa.

Heti vaalien jälkeen perustettiin piirijärjestöt kaikkiin piireihin.

Piirien rajat ovat olleet suurinpiirtein samat kuin vaalipiirienkin, joskin eräitä käytännön vaatimia poikkeuksia on tehty. Lisäksi on Kainuu muodostettu omaksi piirikseen, joka vain valtiollisten vaalien yhteydessä joutuu edelleen Oulun piiriin alaiseksi. Alapiirejä on muodostettu Iisalmissa ja Forsassa ja on niiden toiminta osoittautunut hyväksi.

Osastojen ja jäsenten lukumäärä.

V:n 1945 alkupuolella, varsinkin toisella ja kolmannella neljänneksellä lisääntyi liiton osastojen ja jäsenten luku-

määrä suurella vauhdilla. Ensimmäisellä neljänneksellä oli osastoja kaikkiaan 348 ja niissä täysin maksaneita jäseniä 21.966. Toisella neljänneksellä olivat vastaavat luvut 650 osastoa ja jäseniä 41.002. Kolmannella neljänneksellä olivat vastaavat luvut 847 ja 50.700 jäsentä. Vuoden lopussa oli osastoja 976 ja jäseniä 58.803. Kunnallisjärjestöjä perustettiin vuoden loppupuolella niin, että niitä on nyt 103. Maaliskuun alussa 1946 oli SKDL:n omia osastoja 1.042.

Tämän lisäksi tulevat luonnollisesti SKP:n, SNDL:n, EST:n ja sos.-dem. puolueesta eronneet yhdistykset ja niiden jäsenet.

Kuten näkyy, on liiton kasvu jatkuvaa ja ilmiömäisen nopeata, joskin vauhti neljännellä neljänneksellä on hiukan heikentynyt. Tämä onkin aivan luonnollista, sillä joulukuun alussa suoritetuissa kunnallisvaaleissa oli koko vaaliryhmän painopiste piirijärjestöissä ja kunnallisjärjestöissä.

Jäsenistön kokoonpano.

Liittomme jäsenistön valtaosa on teollisuustyöläisiä. Emme ole onnistuneet tarpeeksi saamaan talonpoikaisväestöä järjestöihimme ja vielä pienempi on intelligenttien osuus jäsenmäärästämme. Tämä todistaa työmme heikkoutta heidän keskuudessaan. Voidaan kuitenkin sanoa, että liittomme poliittinen vaikutus heidän keskuudessaan on suurempi kuin jäsenmäärä osoittaa.

Ruotsinkielisten osuus on myöskin aivan liian pieni. Tätä varten onkin nyt liiton palvelukseen otettu erikoinen sihteeri työn voimistamiseksi ruotsinkielisten keskuudessa.

Yleisenä piirteenä voidaan sanoa, että liittomme nopea kasvu ja sen joutuminen heti alkuvaiheessaan jännittämään kaikki voimansa kahdessa suuressa vaalikamppailussa, on tehnyt sen, että järjestöjämme ei ole kyetty tarpeeksi vahvistamaan ei poliittisesti eikä järjestöllisesti.

Toimitsijavaimien puute.

Edelläesitettyyn puutteellisuuteen on myöskin ollut hyvin suurena tekijänä huutava toimitsijavaimien puute kaikissa liittomme järjestöissä. Käytännöllisten järjestötehtävien hoidossa ilmenee suuria vaikeuksia ja puutteellisuuksia. Kaikki tämä on ymmärrettävää, sillä toimitsijavaimiamme ovat useimmissa tapauksissa aivan ensikertalaisia. Liittomme on-

kin kiinnitettävä aivan erikoista huomiota toimijain koulutamiseen kautta koko maan.

Toimipaikat.

Erikoisesti on mainittava huutava toimipaikkojen puute kiakkialla. Esim. piirijärjestöjä johdetaan vielä yksityisasunnoissakin tai epämukavista toimistoista. Monilla paikkakunnilla ei ole olemassa minkäänlaista yhdistystaloa ja osastojen toiminta joudutaan pitämään yksityisten asunnoissa. Useilla paikkakunnilla on sos.-dem. työväentaloja eikä niitä anneta liittomme osastojen käyttöön huolimatta siitä, että sos.-dem. yhdistys usein on nukkuva eikä käytä läheskään sataprosenttisesti taloaan. Vieläpä niitä vuokrataan mieluummin porvarillisille järjestöille. Monin paikoin kuitenkin yhteistyö käy kitkattomasti sos.-dem. osastojen ja liittomme osastojen kesken.

Entisten suojeluskuntatalojen asia on edelleenkin selvittämättä. Ne seisovat joko tyhjinä tai niitä käyttävät entiset omistajat pukeutuneina uusien järjestöjen kaapuun. Asia vaatii nopeata ratkaisua valtiovallan taholta.

Liittomme eteen astuu vakavana pulmana uusien toimitalojen rakentaminen. Niilläkin paikkakunnilla, joissa työväentalot ovat meidän käytettävissämme, ovat ne aivan liian pieniä työväenjärjestöjen paisuessa ja lisääntyessä joka päivältä.

Työ piireillä.

Piiritoimikuntien tehtävä on ollut vastuunalaista. Niiden työtarmosta ja työkyvystä on ratkaisevalla tavalla riippunut, minkälaiseksi on piirin tila muodostunut.

Kunnallisvaalit olivat koetinkivenä piirijärjestöillemme. Piirit suoriutuivat yleensä hyvin tästä voimainkoetuksesta. Se antoi itseluottamusta ja suuria opetuksia piiritoimikunnille, joita oikein soveltamalla voidaan huomattavasti parantaa piirien tilaa ja ulottaa toimintaa entistä laajemmille alueille. Eri piirien työtä tarkatessa kiintyy huomio siihen, että eräissä piireissä on käyty varsin rohkein ottein työhön käsiksi ainakin eräitä tehtäviä suoritettaessa. Porin ja Tampereen piirissä on vaalien aikana ollut melkoisen runsaasti järjestäjiä liikkeellä. Niissä suoritettut työmuodot eivät luonnollisestikaan sovi joka piiriin, mutta toisaalta kyllä on eräissä piireissä havaittavissa eräänlaista ahtautta toiminnassa.

Kulunut toimintakausi on ollut pääasiassa osastojen perustamiskautta, mutta on muutamissa piireissä tehty jo varsin merkittävää työtä osastojen toiminnan vahvistamiseksi. Kuitenkin on piirikuntia, joissa on kiinnitetty liian suuri huomio uusien osastojen perustamiseen eikä ole tarpeeksi kiinnitetty huomiota jo olemassaolevien toiminnan vahvistamiseksi ja vakiinnuttamiseksi. Yhteys piirin osastoihin on ollut liian heikko, eikä piiritoimikuntien taholta käydä tarkastamassa ja neuvomassa niin usein kuin pitäisi.

Toiminnan suunnitelmallisuus ymmärrettävistä syistä on vielä tähän mennessä puuttunut useimmissa piireissä. Kuluva vuotta varten on kuitenkin nyt tehty toimintasuunnitelmia, mutta ovat monet liian ylimalkaisia.

On piirijärjestöjä, joita liitto on joutunut jatkuvasti taloudellisesti tukemaan. Toistaiseksi jää kuitenkin eräitä piirejä edelleen taloudellisesti huonoon tilaan, sillä niissä on työskentelymahdollisuudet niin huonot, että niitä on pakko avustaa liiton taholta kunnes pääsevät kunnolla omille jaloilleen. On nim. muistettava, että eräissä piireissä joudutaan alkamaan aivan tyhjästä. Liiton yhteydestä piireihin on myös sanottava, että se ei ole ollut niin kiinteää kuin olisi ollut toivottavaa. Kiertokirjeitä on kyllä lähetetty kaikkiaan 78. Myöskin piirisihteerien kanssa on neuvoteltu. Mutta niin toivottavia liiton toimistijain neuvotteluja koko piiritoimikuntien kanssa ei juuri ole ollut. Toistaiseksi siihen on ollut omat käytännölliset vaikeutensa, mutta ne on pyrittävä voittamaan.

Useimmissa piireissä piirisihteerit ovat olleet ainoat paikalliset työntekijät. Tosin useimpiin piireihin on jo saatu varsinainen toimistotyöntekijä, mutta vain aniharvassa piirissä on ollut vakinainen järjestäjä sihteerin lisäksi.

Jaostojen työ.

Piiritoimikuntien rinnalla on työskennellyt eri jaostoja. Niiden työtä on kuitenkin haitannut se, että jäsenet ovat olleet liaksi kuormitettuja muilla järjestötehtävillä. Niihin on saatava korjaus aikaan, sillä ne ovat ne elimet, joissa tehdään erikoisalojen perustyö.

Taloudellinen tila.

Liiton, piirijärjestöjen ja kunnallisjärjestöjen sekä osastojen taloudellinen tila on hyvin heikko. Koko liikkeemme lähti alkuun työtätekevien erinomaisen auliin avustuksen varassa

ja on luonnollista, että me olemme jatkuvastikin joutuneet vetoamaan siihen. Liikkeemme laajentuessa eivät kuitenkaan tavalliset rahankeräysmuodot riitä.

Yhteenvetona voidaan kuluneen vuoden järjestötoiminnasta sanoa, että liittossamme on suoritettu demokraattisten kansainainesten niin valtava ja nopea järjestäytyminen ja järjestökoneiston luominen, ettei sitä ole koskaan Suomessa tapahtunut luotaessa uutta poliittista järjestöä. Kuluneen vuoden kokemukset on huomioitava ja niistä vedettävä oikeat johtopäätökset.

Päähuomio on kiinnitettävä järjestöjemme järjestölliseen ja poliittiseen vahvistamiseen ja vakiinnuttamiseen pystyväksi suorittamaan vielä suurempia tekoja maamme ja kansamme hyväksi kuin se on tehnyt kuluneen toimikauden aikana.

VALISTUSTYÖ.

Helluntaina pidettyyn SKDL:n Liittovaltuuston kokoukseen asti oli liiton valistustyö tapahtunut pääasiassa vaalien ja vapun merkeissä ilman erikoista yleissuunnitelmaa, jääden mm. vapuksi ajateltu julkaisu julkaisematta toimivoiman puutteen ja painovaikeuksien vuoksi. Vappumerkki, jonka valmistus oli myös jäänyt liian myöhäseen, osittain epäonnistui ja myytiin sitä liiton toimesta n. 145.000 kpl., Helsingin ja Turun valmistaessa oman merkkinsä.

Liiton toimitsijoiden muuttuminen, entisten eduskuntaan joutumisen takia, haittasi myöskin toiminnan vakiintumista, ja vasta uusien toimitsijoiden päästyä sisälle asioista, voitiin valistustyössäkin ryhtyä johonkin suunnitelmalliseen työhön.

Kurssi- ja kerhotoiminta.

1944—45 talvella oli kerhotoiminta perusjärjestöissä jo osittain päässyt alkuun ja liiton liittyessä Työväen Sivistysliittoon toukokuussa 1945, liittyi siihen (1/6 mennessä) 32 SKDL:n kerhoa (SKP:n 70, SDNL:n 14 ja SNDL:n 13). Osa kerhoista toimi koko kesänkin suuntautuen niiden opiskelutyö pääasiassa päivänpolitiikkaan ja kunnalliskysymyksiin. Tällöin ei liiton valistusjaostolla ollut vielä omia opiskeluohjelmia.

1945 kevätkaudella oli useissa piireissä jo paikallista kurssitoimintaa ja 26/6—3/7 järjesti liitto yhdessä SKP:n kanssa ruotsinkieliset järjestötoimitsijakurssit Helsingissä.

Syyskesällä järjesti Työväen Sivistysliitto useita maata käsittäviä kursseja, joissa osanottajien enemmistö yleensä oli SKDL:läisiä. 21—27/10 -45 järjesti liitto yhdessä ruotsalaisen työläisliiton kanssa ruotsalaiset järjestö- ja kunnalliskurssit, joihin osallistui 25 SKDL:läistä. Syyskaudella on liiton kurssitoimintaa kaikissa piireissä (pääasiassa kunnalliskursseja) niin runsaasti, että sellaista ei koskaan aikaisemmin ole työväenliikkeessä ollut. Liitto järjesti maata käsittävät kunnalliskurssit Helsingissä elok. 20—25 päivinä, joissa oli osanottajia n. 100 henkeä. Helsingin Demokraattisen sanomalehtimiesyhdistyksen kanssa järjestettiin maata käsittävät sanomalehtimieskurssit 30/12 -45—2/1 -46, joilla oli osanottajia 56.

Kerho-ohjelmia 1945 syksyllä alkaneille kerhoille valmisti liiton valistusjaosto kolme, nim. Suomen työväenliikkeen historiasta; järjestö- ja valistuskadereiden kasvatuksesta ja liiton kunnallisjaosto kunnalliskysymyksistä, joita monistettuina piiritoimikuntien välityksellä toimitettiin perusjärjestöille. Osa kerhoista on käyttänyt Työväen Sivistysliiton ohjelmia. Sivistysliittoon liittyneiden SKDL:n kerhojen lukumäärä oli vuoden 1945—46 vaihteessa: SKDL 71, SKP 70, SNDL 22, SDNL 19. Yleensä on kerho-opiskelu määrällisesti vielä vähäistä perusjärjestöjemme lukumäärään ja kasvatustyön tarpeellisuuteen katsoen. Pahimpana haittana on ohjaajavoimien, kirjallisuuden ja osittain toimintahuoneustojen puute.

Julkaisutoiminta.

Kun kustannustoiminnan alalla on työskennellyt sellaisia järjestöjä kuin Kansankulttuuri, Yhteistyö ja Akateeminen Sosialistiseura, on liiton valistusjaostolle jäänyt vain määrätynlaisten propagandakirjasten ja sille erikoisesti sopivien joukkojulkaisujen ja kalenterien julkaiseminen. Tällaisia kirjasia julkaistiin kuluneena toimintakautena 7 kpl., joiden yhteinen painos oli 195.000. Kolme näistä myös ruotsinkielisinä. Näiden lisäksi Demokraattisen Kansan Joulu ilmestyi 50.000 kappaleen painoksena, Demokraattisen Kansan Kalenteri 20.000 kappaleen painoksena, taskukalenteripainos 30.000 kappaletta loppui kesken, eikä lisäpainosta yrityksistä huolimatta saatu, liiton kunnallisjaoston toimittamana ilmestyi Vaaliopas ja Kunnallisopas yht. 10.000 kappaletta käsittävänä painoksena. Koko kauden kustannustoiminta käsitti 15 julkaisua, joiden yhteinen painos oli 284.000 kappaletta.

*Muutettiin
suomenkieliseksi*

Propagandakirjasten hinta on yleensä asetettu mahdollisimman alhaiseksi ja niistä saatu suunnilleen menot takaisin, sensijaan Joululehti ja kalenterit muodostuivat myös taloudellisesti tuottaviksi.

Vaikkeaksi on muodostunut ruotsinkielisten painosten ottaminen eri julkaisuista, sillä niistä jokainen yritys tuottaa tappiota.

Sanomalehdistö.

Sitten liiton perustamisen on liiton sanomalehdistö laajentunut jättiläisaskelin. Vapaan Sanan lisäksi v. 1945 aikana on alkanut ilmestyä 3 piirilehteä ja ruotsinkielinen Folktdningen. Näiden lisäksi ilmestyy SKP:n päivälehti, Sos.-dem. opposition ja Demokraattisten Nuorten viikkolehti ynnä 5 liittoon kuuluvan järjestön aikakauslehteä. Kaikki lehtemme on painettu porvarillisissa painoissa ja siten painatuskustannukset tulleet kalliiksi. Rahavaikeuksien vuoksi ja tottuneiden voimien puutteessa ovat toimitusvoimat jääneet vähäisiksi ja osittain heikoiksi, joten lehtien yleinen taso ei ole ollut täysin tyydyttävä varsinkin, mikäli se koskee yhtenäistä ja nopeaa reagointia poliittisiin päivänkysymyksiin. Puutetta on pyritty poistamaan lehtien yhteisen uutis- ja artikkelikeskukseen muodostamisella, joka nyt jo onkin toiminnassa.

Valistuskeskus.

Valistuskeskus perustettiin demokraattisten järjestöjen yhteiseksi elimeksi ohjelmavälitystä varten ja on se toiminut kiinteässä yhteistyössä liittomme valistusjaoston kanssa. Yhteinen puhujapalvelu muodostettiin valistuskeskuksen yhteyteen 1/9 -45 ja ryhtyi se myöskin samaan aikaan suorittamaan ohjaustoimintaa ohjelmakulttuurin kohottamiseksi, lähettäen m.m. ohjaajia neljälle eri kurssille. Varojen ja voimien puute on kuitenkin estänyt tämän niin välttämättömän toiminnan laajentamista.

Valistuskeskuksen työn heikkoina puolina on ollut ohjelmiston suhteellisen heikko laatu ja sen myöhästyminen. Nämä puutteet on nyt viimeisten uudistusten kautta poistettavissa.

Valistuskeskuksen järjestämänä on SKDL:n nimellä ollut kiertämässä kolme ohjelmakiertuetta, joiden kiertoaika on yhteensä 250 päivää, jona aikana on pidetty n. 200 iltamaa.

Kiertueet ovat muodostuneet taloudellisesti tappiollisiksi, mutta poliittisesti ne ovat kuitenkin olleet suurimerkityksellisiä ja omiaan auttamaan alkavien järjestöjemme toimintaa, varsinkin vaalien edellä.

Yleinen valistustyö ja vaikutus muiden kulttuurijärjestöjen kautta.

Vaalien merkeissä tapahtunut joukkovalistustyö on vienyt suurimman osan jäsenistön ja aktiivin ajasta. Nämä suurrynnistykset ovat toiselta puolen mobilisoineet voimat äärimilleen ja nopeasti vieneet tunnuksiamme joukkoihin, mutta samalla haitanneet perusteellisemmän propagandatyön suorittamista. Valistuskeskuksen kautta tapahtuneen joukkovalistustyön lisäksi on valistusjaosto antanut kirjeellistä ohjausta piireille ja perusjärjestöille, lähettänyt luennoitsija-apua piirien y.m. kurseille, tukenut Kansankulttuurin ja Akateemisen Sosialistiseurain työtä, ollut yhteistoiminnassa Työväen Sivistysliiton, Työläiskynäilijäin Liiton, Sirolan Säätiön, Kansanelokuvan y.m. kulttuurijärjestöjen kanssa, lähettänyt edustajaan yleisradion keskustelutilaisuuksiin ja saanut aikaan yleisradiossa luentosarjan kunnalliskysymyksistä. Eduskunta- ja hallitustietä on pyritty vaikuttamaan koulu-uudistuksiin j.n.e. Demokraattisten opettajain kokous järjestettiin Helsingissä kesäkuussa 1945 koulu-uudistuksen merkeissä ja osallistui siihen noin 300 opettajaa.

Valistustyötä liiton organisation sisälläkin on jatkuvasti kehitettävä ja liiton ulospäin suuntautuva valistustyö ei ole läheskään vielä niin laaja kuin sen pitäisi olla. Siksi siinäkin on koetettava löytää jatkuvasti uusia muotoja.

Entisiin mittasuhteisiin verraten on liiton organisaatio, julkaisutoiminta, sanomalehdistö y.m. joukkovalistustyön keinot edistyneet valtavasti, mutta eivät kuitenkaan riittävästi katsoen liiton merkitykseen maamme poliittisessä elämässä.

TALONPOIKAISJAOSTOJEN TOIMINTA.

Välittömästi sen jälkeen kun fasismin ote maahamme helmeni, alkaa myös toiminta talonpoikain keskuudessa. Hetkeäkään viivyttämättä ryhtyi demokraattiset talonpojat suunnittelemaan toimintaansa uusissa oloissa ja soveltamaan uusia fasismin terrorin aikana kiellettyjä toimintamuotoja.

Yleisempänä ja yhtenäisempänä toiminnan ilmenemismuotona voidaan pitää sitä neuvottelukokousta joka pidettiin 8

pv. marraskuuta v. 1944. Suomen kommunistisen puolueen talonpoikaisjaoston toimesta oli mainituksi päiväksi kutsuttu talonpoikain edustajia Helsinkiin neuvottelemaan toiminnan järjestämisestä. Kokoukseen olikin saapunut talonpoikia eri puolilta maata kaukaisinta Pohjolaa lukuunottamatta, kaikkiaan yli 30.

Kokouksessa pidettiin välttämättömänä että talonpoikaiston on oltava mukana kehittämässä mahdollisimman laajalla pohjalla rakentuvaa demokraattista organisaatiota, jonka tehtävänä on taistella fasismia vastaan ja, joka samalla ottaa ajaakseen työtätekevän talonpoikaiston poliittisia ja taloudellisia etuja

Silloin ei vielä ollut perustettu SKDL:llä. Mutta talonpoikain siellä ottama kanta on ollut osaltaan vaikuttamassa sen perustamiseen, ja on maamme talonpoikaisto siten hyvin ratkaisevalla tavalla vaikuttanut SKDL:n syntyyn.

Kun sitten SKDL perustettiin muodostettiin sen liittotoimikunnan yhteyteen talonpoikaisjaosto, joka sai erikoiseksi tehtäväkseen järjestää toimintaa talonpoikaiston keskuudessa.

Talonpoikain toimintaa ryhdyttiin järjestämään siten että kutsuttiin talonpoikia piireittäin neuvottelukokouksiin joita pidettiin v. 1945 alku kuukausina Kemissä, Oulussa, Teuvalla, Porissa, Kuopiossa, Tampereella ja Lahdessa.

Kokouksiin oli edustajat yleensä valittu silloin jo perustetuista demokraattisista järjestöistä suoraan. Turun piirissä oli noudatettu menettelytapaa, että valittiin perusjärjestöistä joihin myös paikkakunnan talonpojilla oli mahdollisuus osallistua ja josta sitten valittiin edustajat Turussa pidettävään edustajakokoukseen. Tämän voidaan katsoa onnistuneeksi menettelytavaksi.

Kokouksissa oli käsiteltävänä monet talonpoikaistoa läheisesti koskevat kysymykset. Ja suurta huomiota kiinnitettiin juuri talonpoikaiston taloudellisiin kysymyksiin.

Yleensä niiden voidaan sanoa onnistuneen hyvin, ja näillä kokouksilla oli suuri merkitys talonpoikain järjestäytymiselle ja yleensä heidän asiainsa ajamiselle. Osaksi näiden kokousten ansioksi voitaneen panna se suuri menestys joka SKDL:llä eduskuntavaaleissa oli monissa talonpoikaistspiireissä.

Tämän jälkeen on kiinnitetty erikoisesti huomiota paitsi organisaatiokysymykseen, talonpoikain taloudellisten kysymysten ajamiseen.

Laidunkysymys nousi heti keväällä esiin erittäin kärkevänä. Kymmeniätuhansia lemmiä uhkasi tuho siksi että suurmaan-

omistat eivät halunneet vuokrata laidunta. Hädänalaiseen tilaan joutuneet pitivät kautta maan yleisiä kokouksia ja vaativat kysymyksen järjestämistä. Hallitus antoi asetuksen laitumen väliaikaisesta vuokraamisesta, mutta se ei vastannut laitumen tarvitsijain vaatimuksia.

Heti eduskunnan kokoonnuttua tehtiin ryhmän taholta aloite maakysymyksen järjestämiseksi. Tämän aloitteen läpiviemiseksi on maantarvitsijat pitäneet satoja kokouksia kaikkialla maassa joihin on osallistunut maantarvitsijoita hyvin huomattavassa määrässä. Näissä kokouksissa on valittu laajalla pohjalla olevia maantarvitsijoiden toimikuntia huolehtimaan maantarvitsijoiden eduista ja perusteellisen maareformin aikaansaamiseksi. Kuluvan vuoden Loppiaisena oli Helsingissä SKDL:n talonpoikaisjaoston toimesta maantarvitsijoiden maataksittävä edustajakokouskin jossa oli 344 edustajaa.

Eduskunnan istuntoaikoina on ryhmän talonpoikasjaosto huomattavalla tavalla auttanut SKDL:n talonpoikaistyötä lehtikirjoituksilla ym. tavoin. Useimmin ovat näiden jaostojen kokouksetkin olleet yhteisiä.

KUNNALLINEN TOIMINTAMME.

Kun oli odotettavissa, että vuonna 1945 suoritetaan myös kunnallisvaalit, oli liittomme valmistauduttava osallistumaan myös kunnalliseen elämään. Kunnallistoimintaa järjestämään päätettiin jo keväällä palkata kunnallsiasian sihteeri, mutta osoittautui sopivan henkilön löytäminen erittäin vaikeaksi syystä, että 15 vuoteen eivät demokraattiset ainekset olleet saaneet osallistua kunnalliseen toimintaan. Lopulta paikka saatiin täytetyksi ja sihteerin apuna on työskennellyt jaosto, tosin melko heikosti sen jäsenten moninaisten tehtävien vuoksi.

Kunnallisvaalit suoritettiin joulukuun alussa ja kaikesta taantumuksen ennusteluista ja meille monessa suhteessa epäedullisesta tilanteesta huolimatta, jota taantumus häikäilemättä käytti hyväkseen, muodostuivat vaalit huomattavaksi menestykseksi SKDL:lle. Kunnallisvaalien tuloksia tarkastaessa on syytä huomioida, että kunnallisvaalit eivät ole koskaan kiinnostaneet työtätekeviä siinä määrin kuin valtiolliset vaalit. Siitä huolimatta liittomme kunnallisvaaleissa sama kannatus kestää vertailun valtiollisten vaalien tulokseen, mitä vertailua työläisenemmistöiset ryhmittymät maassamme eivät ole koskaan aikaisemmin kestäneet. N. 10.000:sta kun-

nanvaltuutetusta sai SKDL n. 2500. Luvut eivät ole aivan tarkkoja, sillä tiedot puuttuvat 21 kunnasta, mutta vaikka niissä olisi kaikki valitut edustajat muihin ryhmittymiin lukeutuvia, niin sittenkin SKDL sai 1/4 paikoista, joka on vähän enemmän kiun eduskuntavaaleissa saatu edustus. — Huomiotavaa on, että kiinnostus kunnallisvaaleihin oli teollisuuspaikoilla huomattavasti heikompaa kuin varsinaisella maaseudulla. Tämä seikka oli jo siksi selvästi havaittavissa ennen vaaleja, ettei tuloksien suhteen ollut mitään harhaluuloja. Toisaalta oli todettavissa, että työtätekevät olivat kyllästyneet siihen kunnallispolitiikkaan, mitä edellisinä vuosina oli harjoitettu. Selvänä osoituksena tästä on se, että kun työtätekevien kannalta parhaana vaalivuonna 1928 oli 160 kunnassa työläisenemmistö, ja v. 1936 vain 76 kunnassa, niin nyt tuli 227 kuntaan työläisenemmistö, 300 kunnan jäädessä porvarillisenemmistöiseksi. On mainittava, että tämä melkoisen hyvätulos ei syntynyt erikoisemmin teollisuustyöläisten, vaan maaseudun ansiosta, joka vasta nyt oli varsinaisesti päässyt toiminnan alkuun. Muutamissa piireissäkin jäi tulos alle sen suhteen, mitä valtiolliset vaalit olisivat edellyttäneet. Mitä tulee joukkojen suorittamaan työhön näissä molemmissa vaaleissa, on se erikoisella tunnustuksella mainittava.

Kunnallisen toiminnan alalla varsinaista ohjausta aloittaessaan lähti jaosto siitä, että kunnallispolitiikkamme saattamiseksi mahdollisimman tehokkaasti palvelemaan työtätekevien etuja, on välttämättä saatava ensiksikin alustavaa yleistä ohjausta ja sen jälkeen kun kunnanvaltuustot on valittu, jatkuvaa ohjausta ja neuvontaa. Tämän tähden ryhdyttiinkin kiireellisesti toimenpiteisiin kunnalliskurssien järjestämiseksi ja erikoisen oppaan painattamiseksi. Kurssija onkin järjestetty sekä maata että piirejä käsittäviä samoin kuin paikallisiakin kurssija kaikkiaan noin 100, joiden yhteinen tuntimäärä lähentelee 2000. Vaikein kysymys tässäkin on ollut asiaa tuntevien luennoitsijoiden saaminen.

Kunnallisessa toiminnassa on jouduttu käsittelemään myös erinäisiä kunnallispoliittisia kysymyksiä. Kun kuntien vaalitoimintaa varten laadittiin yhteisiä ohjelmia sosialidemokraattien kanssa, on tässä työssä annettu liiton taholta apua.

Uuden suuntauksen ja demokratian toteuttamiseksi mahdollisimman laajassa mitassa myös kunnallisella alalla, tehtiin liiton taholta valtioneuvostolle esitys, että kuntien lautakunnat valitaan kokonaan uudelleen, eikä kuten ennen vain 1/3 ja että sen tulisi tapahtua vasta sen jälkeen, kun

uudet valtuustot ovat kokoontuneet. Tämä aloite johtikin tulokseen.

Kunnallisverolakien uudistuksen aikaansaamiseksi on liittotoimikunta asettanut erikoisen jaoston, jonka taholta on jo pari esitystä jätetty eduskunnan hyväksyttäväksi.

Muuten varsinainen kunnallinen toimintamme alkaakin vasta nyt, kun olemme saaneet oman edustuksemme kunnanvaltuustoihin. Se vaatii paljon työtä ja jatkuvaa kiinteää yhteyttä kaikkien kunnanvaltuutettujen kesken, sillä tälläkin alalla on paljon työtä ja voimamme monessa suhteessa tottumattomat ja kuitenkin vastuumme on suuri.

TYÖ RUOTSALAISTEN KESKUUDESSA.

Heti perustamisen jälkeen alkoi liitto järjestää myös työtä ruotsalaisten keskuudessa. Ensimmäiset toimenpiteet johtivat ruotsinkielisen sanomalehden "Folktidningenin" julkaisemiseen. Näytenumerot ilmestyivät joulukuussa 1944 ilmestyen lehti sen jälkeen koko viime vuoden kerran viikossa. Nyt se on kolmipäiväinen ja levikki suurempi kuin Arbetarbladetin. Ruotsalaistyötä on haitannut se, että liitolla ei ole ollut ruotsinkielistä työntekijää kuin vasta kuluneen vuoden lopulta lähtien. Ruotsalaisjaoston jäsenet, joiden varassa työ pääosaltaan on ollutkin, ovat olleet liaksi kuormitettuja, josta työ on luonnollisesti osaksi kärsinyt, mutta monia merkittäviäkin saavutuksia on siltäkin alalla saatu aikaan.

Ruotsinkielisten osastojen lukumäärä lähentelee nyt 100, mutta useampien niiden toiminta on verrattain heikkoa, johon se suurelta osalta järjestötoiminnan tottumattomuudesta. Tämän osittaiseksi korjaamiseksi järjesti liitto ruotsinkieliset kurssit viime kesänä. On olemassa monia paikkakuntia, joihin voitaisiin perustaa ruotsinkielisiä osastoja, mutta kun piireiltäkin on puuttunut ruotsinkieliset työntekijät, on työ jäänyt suorittamatta. Vähitellen saataneen tähänkin korjaus, merkkejä siitä on jo olemassa.

Myöskin liittomme ruotsalainen jäsenistö on koettanut saada yhteistyötä toisten ryhmien kanssa. M.m. Helsingissä järjestettiin kansalaiskokous sotasyllisyyskysymyksestä, johon osallistui paitsi SKDL myös Svenska Finlands Arbetarförbund ja Svenska Venstren. Ruotsalaisten kansallispäivän viettoon osallistui myös liiton ruotsalaisjaosto ja liittomme edustajana puhui tri Ole Eklund saaden puhe suotuisan vastaanoton. Suomen Ruotsalaisen Työläisliiton kanssa on ase-

tettu yhteistyökomitea, jonka työ on johtanut m.m. yhteisten ruotsalaisten kurssien järjestämiseen syksyllä. Ruotsalaisjaostomme on myös edustettuna yhteistyökomiteassa, jonka tehtävänä on valmistella ehdotusta yhtenäisen ruotsinkielisen työväen sivistysliiton perustamiseksi.

Loppuvuoden tärkeimmäksi kysymykseksi ruotsalaistyössä muodostui nyt keväällä pidettävät Ruotsalaisten Kansankäräjien vaalit. Jaosto on valinnut edustajansa keskusvaalikomiteaan ja päättänyt asettaa omat ehdokkaansa "käräjiin". Samoin on jo ryhdytty vaalipropaganda- ja valistustyövalmisteluihin ja sitä varten valittu erikoinen vaalityökomitea.

Myöskin Ahvenanmaalla on ollut SKDL:n toimintaa ja on siellä toiminnassa ollut havaittavissa samoja piirteitä kuin mantereellakin. Siellä on osallistuttu kaksiin vaaleihin, ensin eduskuntavaaleihin ja oli ahvenanmaalaisilla kansandemokraateilla oma ehdokaskin, joka ei tosin mennyt lävitse. Ahvenanmaan maakuntavaaliin osallistui kansandemokraatit vaaliliitossa sosiaalidemokraattien ja puolueettomien työläisten kanssa. Vaaliliitolle annetuista 564 äänestä sai SKDL 293 ja myös 1 edustajansa lävitse.

Vappu- ja suuret maakuntajuhlat järjestettiin myös yhdessä sosialidemokraattien kanssa.

Kansandemokraateilla on Ahvenanmaalla monlaiset vastukset voitettavinaan, mutta urheasti pieni SKDL:n joukko on siellä taistellut vastuksia ja taantumusta vastaan. Samein koko ruotsalaistoimintamme vaatii jatkuvia ponnistuksia ja asettaa koko ruotsalaisjäsenistöllemme, mutta erikoisesti sen eri paikkojen johtavat työntekijät kovalle koetukselle taistelussa demokratian puolesta.

TOIMINTA SIIRTOVÄEN KESKUUDESSA.

Suomen Kansan Demokraattinen Liitto on kohta perustamisestaan alkaen ottanut myöskin siirtoväen kysymyksen ohjelmaansa. Kertomusvuoden alussa liiton toimesta järjestettiin eri puolilla maata lukuisia siirtoväen tilaisuuksia, joiden herätteestä siirtoväkeä liittyi järjestöme riveihin. Eduskuntavaaleissa olikin jo huomattavissa siirtoväen osallistumista demokratian puolesta käytävään taisteluun. Järjestöjemme vaikutuksesta siirtoväen työ demokratian hyväksi on hiljalleen kasvanut ja kun valtiollisissa vaaleissa demokraattinen siirtoväki sai vain yhden siirtolaisedustajan eduskuntaan, niin

sensijaan kunnallisvaaleissa tuli useammassa eri kunnassa useita demokraattisen siirtoväen edustajia valituksi kunnanvaltuustoihin.

Työssään siirtoväen puolesta ja siirtoväen saamiseksi demokratian rintamaan ei SKDL ole pyrkinyt muodostamaan erillisiä siirtoväen järjestöjä, vaan liittämään heidät mukaan yhteisten perusjärjestöjen toimintaan. Aluksi tosin perustettiin muutamia erillisiä siirtoväen yhdistyksiä, mutta niiden toiminta on sulautumassa yhteiseen demokraattiseen järjestötoimintaan, joka on omiaan edistämään koko edistyksellisen väestön keskeistä yhteisymmärrystä. Työstä siirtoväen keskuudessa, sen ohjaamisesta ja valvomisesta huolehtii liitossa ensin siirtoväen toimitsija ja senjälkeen siirtoväen jaosto.

Valistustyössä on liiton ja jaoston antamissa ohjeissa perusjärjestöille huomioitu ajankohtaiset kysymykset, kiinnitetty huomiota siirtoväelle tärkeisiin asioihin ja annettu ohjeita näiden käsittelylle. Kertomusvuoden marras—joulu—kuun ajaksi otettiin siirtoväen keskuudessa tapahtuvaa valistustyötä varten väliaikainen järjestäjä.

Neuvonta- ja opastustyö. Jaoston taholta on jatkuvasti annettu eri muodoissa siirtolaisille lainopillista apua maanhankintaa, korvaustenhakua, huoltoa y.m. opastusta vaativissa asioissa. Eri puolilta maata, aina Lappia myöten, on näitä asioita ollut käsiteltävänä.

Alotteet.

Tammikuun 21 päivänä 1945 oli Helsingissä maatakäsittävää siirtoväen edustajakokous, jossa oli yli 200 edustajaa. Kokous hyväksyi päätöslauselman korvaus- ja maanhankintalaita, verohelpotuksista siirtolaisille, siirtolaiskalastajain sijoituksesta ja ennakkorvausten maksamisesta. — Muista siirtoväen erikoiskysymyksistä mainittakoon, että edustajakokouksen valitsema lähetystö kävi valtioneuvostossa maatalous-, valtiovain- ja sosiaaliministerin puheilla esittäen siirtolaisten vaatimukset.

SKDL:n eduskuntaryhmä jätti kohta uuden eduskunnan kokoontuessa neljä siirtoväkeä koskevaa erikoisaloitetta. Siirtoväen toivomuksesta on jaosto lisäksi tehnyt lukuisia siirtoväen aseman parantamista tarkoittavia esityksiä eri ministeriöille ja kunnallisille elimille.

Työ ja järjestäytyminen siirtoväen keskuudessa ei ole edistynyt siinä määrin kuin olisi ollut toivottavaa. Taantumuk-

selliset ainekset siirtoväen keskuudessa vaikuttavat edelleenkin voimakkaasti ja vahingollisesti. Fasistista "toiveajattelua" kylvävillä piireillä on edelleenkin toimintamahdollisuudet, jota he myöskin käyttävät voimaperäisesti hyväksensä.

Tosiasiat, sodan syyt ja -syylliset, alkavat kuitenkin vähitellen selvitä myöskin siirtolaisille. Tätä selvitystyötä siirtoväen keskuudessa on vain tehostettava ja kehitettävä niin liiton, piirien kuin perusjärjestöjenkin kohdalla.

Raittiustyö.

Työtätekevien keskuudessa yhäti lisääntyvä alkohoolin käyttö antoi liitollemme aiheen syyskesällä perustaa raittiustajaoston. Se ryhtyi melkein heti käymään neuvotteluja sos.-dem. raittiustalon kanssa ja vasta sen jälkeen, kun osoittautui, ettei yhtymistä saada aikaan, ryhdyttiin suunnittelemaan itsenäistä toimintaa, joten se on vielä aivan alkuasteella.

Osuustoimintatyö.

Osuustoimintaliikkeeseen on liittomme taholta kiinnitetty aivan liian vähän huomiota. Tämä ilmiö on ollut havaittavissa ylimmästä alimpaan elimeen saakka. Vain aniharvoissa paikoissa on siihen kiinnitetty suurempaa huomiota, mutta ei missään kyllin suurta. Osaksi tästä johtuen on maamme osuustoimintaliike suurelta osalta jäänyt sivuun siitä uudesta suuntauksesta, mikä muuten on miltei kaikkialla havaittavissa. Tähän on nyt kuluvan toimintavuoden aikana kiinnitettävä erikoista huomiota ja siinä mielessä on SKDL:n osuustoimintajaosto jo aloittanut toimintansa.

Kuten ylläolevasta selvää, on liiton toiminta tänä lyhyenä aikana muodostunut varsin monivaiheiseksi. Vastuksia on ollut monenlaisia, mutta niistä on kuitenkin aina joukkojemme yhteistoiminnalla selvitty, mistä paremmin, mistä heikomminkin. Suuret ovat varmaan vielä vastukset edessämme, sillä mitään ei taantumus anna vapaaehtoisesti. Jatkuvasti laajentamalla ja tiivistämällä rivejämme, syventämällä valistustyötämme ja pyrkimällä yhä laajempien joukkojen kanssa yhteistoimintaan, kykenemme voittamaan tiellemme asetetut esteet ja koko kansamme onneksi viemään demokratian kehitystä eteenpäin sekä sisä- että ulkopoliittikan alalla.

*org. kausisovikset osittain
kajalla viitannilla esitetty*

SKDL:n edessäolevat talouspoliittiset tehtävät

Kaikille tunnetua on se kansantalouden pitkälle mennyt rappiota, johon maamme on joutunut sodan ja sotaan johtaneen politiikan johdosta. Teollisuutemme koneiston rappeutuneisuuden ja miltei kaikkien raaka-aineiden sekä osittain sodan kulluttaman ammattitaitoisen työvoiman ja kuljetusvälineiden puutteen takia eivät mm. maallemme elintärkeät vientiteollisuuden alat päässeet edellisen vuoden loppuun mennessä edes puoleen rauhanaikaisesta tuotantomäärästään. Apulantojen, työvoiman, kaluston, vetovoiman jne. vuosikautia kestäneen puutteen sekä sodanaikaisen pakkoluovutuksen johdosta maatalouden tuotantokyky on niinkään laskenut suunnilleen 30 pros. rauhanaikaiseen verrattuna. Tavattoman suuren tuotannon laskun lisäksi on kansantalouden kannehtavana sotapolitiikan aiheuttamat niin koti- kuin ulkomaisekin sotakorvaukset sekä huolettavana kymmenet tuhannet sotainvaliitit ja vielä suuremmat määrät sotalieskiä ja -orpoja. Kaikki tuo on aikaansaanut työtätekevän kansan elintason suuren alenemisen, varsinkin kun työtätekevät kansankerrokset eivät ole kyenneet yhdistämään voimiaan siinä määrin, että olisi voineet yhtyneen voimansa avulla edes jossain määrin siirtämään sodan taakkaa sotasyllisten suurpääoman omistajain kannettavaksi eikä saamaan talouselämän johtoon niin suurta vaikutusta, että maamme tuotannollista tilaa olisi nopeammin parannettava nimenomaan työtätekevän kansan hyvinvointia eikä vain suurkapitalismin etua silmälläpitäen.

Tuollaista taloudellisen ja poliittisen tilan taustaa vastaan joutuu SKDL:n liittokokous määrittelemään lähimmän ajan talouspoliittiset tehtävänsä. Niitä luonnehtii ensi sijassa välttämättömyys kaikkien edistyksellisten, kansan parasta tahtovien voimien mobilisoiminen ja yhteen kokoaminen taisteluun, niin teollisuuden kuin maataloudenkin tuotannon kohottamiseksi, demokratian ulottamiseksi tuotantoon ja sitä tietä, niiden vallan lisäämiseen taloudellisen elämän johdossa, jotka omalla työllään koko talouselämää ja tuotantoa ylläpitävät. Kaikkien toimenpiteiden päämääränä tulee olla työtätekevän kansan elintason kohottaminen sekä maaseudulla että kaupun-

geissa. Tuota tehtävää suoritettaessa joudutaan ratkaisemaan joukko mitä erilaisimpia eri alojen talouspoliittisia tehtäviä, jotka kuitenkin muodostavat yhden kokonaisuuden.

TEOLLISUUDEN ALALLA.

Päästäksemme mahdollisimman nopeaan teollisuuden raaka-ainetilanteen parantamiseen, ja samalla tuotteiden halvempiin hintoihin ja kaiken käytettävissä olevan työvoiman, koneiden, sähkövoiman, huonetilan jne. tehokkaaseen käyttöön, on ryhdyttävä päättäviin toimenpiteisiin sen vallalle päässeeseen ilmiön lopettamiseksi, että miltei kaikki kaupat ovat täynnä kaikenlaista, enemmän tai vähemmän turhaa rihkamaa, jota ihmiset ostavat, kun eivät todella hyödylliseen voi rahojaan käyttää. Tuollaiseen tuotantoon käytetään suuri määrä mm. puuta ja paperia, jonka ulkomaille viennillä voitaisiin saada vastinneeiksi tärkeitä ja useammassa tapauksessa kotimaisia tarvikkeita halvempia tuotteita sekä sellaisia teollisuuden raaka- ja apuaineita, joitten saannilla voitaisiin auttaa teollisuuden normaaliiseen käyntiin saattamista, kuten metallia, jota tarvittaisiin sotakorvaussuorituksiin tai monen elintärkeän kotimaisen metalliteollisuuden tuotteen, kuten maatalouden työvälineitten, rakennustarvikkeitten jne. raaka-aineeksi. Myöskin tuollaiseen tuotantoon sidottu työvoima voitaisiin käyttää tärkeämpään tuotantoon.

Jotta vihdoin luotaisiin pohja hintojen jatkuvan nousun lopettamiselle ja niiden laskemisellekin, on olevien raaka-ainesten käyttö siksi, kunnes niitä saadaan riittävästi hankituiksi, järjestettävä siten, että ne jaetaan yksinomaan sellaisten laitosten käytettäväksi, jotka tuottavat parhaimpia tuotteita ja halvimpiin hintoihin, eikä, kuten tähän saakka on tehty, yritetä pitää keinotekoisesti kaikkia laitoksia pystyssä välittämättä lainkaan kustannuksista.

Maamme teollinen kehitys on tähän saakka kulkenut yksipuolisesti puunjalostuksen kehittämisen merkeissä. Käytettävissä olevan raaka-aineen ja jalostuksen kohottamisen tarjoamissa rajoissa niitä on edelleen kehitettävä. Mutta sodan luomissa uusissa oloissa ei yksinomaan sitä tietä kulkien voida enää kansamme elämisen tarpeita jatkuvasti tyydyttää ja vielä vähemmän edelleen kehittää. Siksi tuleekin teollinen kehitys suunnata päättävästi uusille urille mm. maasta löytyvien metallivarojen hyväksikäyttöön ja siinä lähinnä kevyen metalliteollisuuden luomiseen, jolla avautuu Saksan markkinoilta

pois joutumisen johdosta runsaat kehityksen mahdollisuudet, ja jota sotakorvausteollisuuden kehitys on omiaan auttamaan. Tuon sekä maatalouden sähköistämisen aikaansaamisen turvaamiseksi on koskivoimien rakentaminen halvan sähköenergian saamisen kannalta yksi talouspolitiikkamme ensiarvoisia tehtäviä.

Kaikki tuo on käytännössä aikaansaataavissa vain sen kautta, että ryhdytään tiukkaankin pääoman säännöstelyyn ja sijoitusten valvontaan. Siinä astuu etualalle kontrollin aikaansaaminen teollisuudessa sekä pankkien ja vakuutuslaitosten sekä monopolisoituneen suurteollisuuden valtion haltuun ottaminen. Tuotantokomiteain muodostaminen on askeleena tällä tiellä. Edelleen se vaatii kaikkien luonnonrikkauksien ymmärtämistä ja käyttämistä kansan yhteisenä omaisuutena ja sellaista keskitettyä tuotannollisen elämän valvontaa, jossa voidaan ja tahdotaan ottaa koko kansantalouden edut huomioon.

MAATALOUDESSA.

Maataloustuotannon kaikinpuolinen elvyttäminen on yksi SKDL:n talouspolitiikan tehtäviä. Siinä astuvat etualalle apulantojen, väkirehun, maatalouskoneiden ja työvälineiden puutteen poistaminen sekä ulkomailta tuonnin että kotimaisen valmistuksen kehittämisen avulla. Sitä tietä on luotava edellytykset maataloustyöväen palkkatason nostamiselle teollisuustyöväen palkkoja vastaaviksi. Maan jakamista sitä tarvitseville on jatkettava, mutta samalla on valtiollaan taholta luotava edellytykset menestyksellisen osuustoimintamuodon kehittämiseksi, jotta sekä entisistä että nyt syntyvistä uusista tiloista muodostuu sellaisia talousyksiöitä, joissa ihmisarvoisen elämän taloudellinen pohja on turvattu, ja joissa tuotanto saadaan niin korkealle, että kaupunkien asukkaiden tarpeet voidaan tyydyttää ainakin maito- ja lihataloustuotteiden osalta. On syytä erikoisesti korostaa tosiasiassa, että maatalouden kannattavuuskysymys tulee lähivuosina hyvin ratkaisevasti etualalle. Suomen maataloudella ei maanlaadullisten ja ilmastollisten tekijäin vuoksi näytä olevan mahdollisuuksia syömäviljan viljelemiseen maan koko väestön tarpeeksi. On sen vuoksi otettava entistä rohkeampi suuntaus karjataloustuotannon kehittämiseksi. Aikaisempi keinotekoinen suuntaus viljaomavaraisuuteen kytkeytyi Neu-

vostoliittovastaisiin sotasuunnitelmiin. Nyt, kun maa on virallisessa politiikassaan ottanut uuden kurssin, on siitä syytä tehdä vastaavat talouspolittiset johtopäätökset.

KAUPPAPOLIITTISET TEHTÄVÄMME.

Maassamme oli jo rauhan aikana aivan tarpeettoman laaja tarvikkeiden jakeluverkosto, mistä on seurauksena tarpeettoman suuret myyntikustannukset, mainos-, konttori ym. kuluineen. Nyt, jolloin maassamme myytävänä olevan tarvikkeiden määrä on vähentynyt suunnilleen puolella rauhan aikaisesta, mutta myymälöitä on suunnilleen entinen määrä, on tuo epäkohta tullut entistäkin vahingollisemmaksi. Jotta kaupan välityskustannukset saataisiin pienennetyiksi ja sitä tietä kuluttajille halvempia tuotteita sekä liika henkilökunta ja huonetila välttämättömämpiin tehtäviin käytettäväksi, tulee meidän talouspolitiikassamme pyrkiä kaikilla tiheimmin asutuilla seuduilla tarpeettomien myymäläin lakkauttamiseen ja sitä tietä talouselämän vakauttamisen tukemiseen tältäkin osalta.

Ulkomaisessa kauppasuhteessamme meidän on lähdettävä siitä tosiasista, että Saksa on tullut pitkiksi ajoiksi maailman markkinoilta syrjäytetyksi, ja että Neuvostoliitto on muodostunut Euroopan voimakkaammaksi teollisuus- ja maatalousmaaksi ja on nopeassa tahdissa kehittymässä maailmantalouden johtavaksi tekijäksi. Suomi Neuvostoliiton naapurimaana, omaa luonnollisemmat tavaranvaihtoedellytykset sen kanssa. Toinen tosiasia on, ettei Neuvostoliitto Euroopan johtavana talousmaana ryhdy talouselämäänsä kehittämään Suomen talouselämän tarpeita silmälläpitäen, josta johtuu, että meidän on sovellettava tuotantomme siten, että löydämme tuotteillemme paikan Neuvostoliiton talouden tuotannon "huokosissa". Luonnollisiksi vientiartikkeleiksemme voi muodostua pitkäksi aikaa puuteollisuutemme korkealle kehittyneet jalosteet, mikä on kansantaloudellemme sikäli edullista esim. Englannin markkinoihin verrattuina, että jos ajomme Englannin markkinoilla ylipäänsä sijoittaa suuremmassa määrässä puunjalostusteollisuuden tuotteitamme, on meidän vietävä huomattava määrä myöskin raakapuuta, koska Englanti sitä välttämättä tarvitsee, mutta johon meillä, ottaen huomioon metsävaramme ja kansantaloutemme tulevaisuuden tarpeet, ei olisi varaa. Kevyen metalliteollisuuden tuotteet ja karjaloustuotteet seuraavat sitten, kun niiden tuo-

tanto ehditään nostaa sellaisiin määriin, että vientiin liikenee, ovat sellaisia, joilla Neuvostolitossa löytyy sijoitusmahdollisuuksia. Tärkeistä tuontiartikkeleista tulkoön mainituksi mm. raskaan metalliteollisuuden tuotteet, mineraaliöljyt, apulannat, viljat, sokeri, tekstiiliteollisuuden raaka-aineet ja hedelmät.

HINTA- JA PALKKAPOLITIikka.

Hintojen vakauttaminen on mahdollista vain yhdessä mm. edellähahmoiteltujen toimenpiteiden kanssa. Hintain suhteen olemme saapuneet tilaan, jossa niiden vakauttaminen olevienkin tuotanto- ja jakosuhteiden vallitessa on täysin mahdollinen. Ei kuitenkaan niin, että kaikki hinnat kertakaikkiaan pysytettäisiin nykyisellään, mutta siten, että jos joidenkin tuotteiden hintaa on nostettava, tulee toisia vastaavasti laskea niin, etteivät elinkustannukset pääse enä nousemaan. Suoritettu hinta- ja palkka-asiaihin hoidon keskitys on antanut vakauttamiselle tarvittavat organisatoriset edellytykset. On vain vaadittava, että mahdollisuuksista tehdään todellisuus. Riittävän suuret kokemukset on saatu myöskin siitä, ettei nykyisten poliittisten voimasuhteiden vallitessa kyetä hoitamaan hinta-asioita, jos lähdetään yleisten huomattavien palkkojen markkamääräisten kohottamisten tielle. Sen vuoksi onkin pääperiaatteena pidettävä, että palkkoja yleensä nostetaan vain silloin ja siellä, missä se on mahdollista hintoja nostamatta. Työläisten palkkatuloja tulee pyrkiä kohottamaan siirtymällä entistä enemmän urakatyösystemiin ja luomalla siinä sellaiset vakiintuneet normit, ettei työntekijän palkka, vaikka hän kehittäisi tuotantokykynsä miten korkealle tahansa, laskettaisi, vaan annettaisiin mahdollisuus henkilökohtaisten saavutusten pohjalla miten suuriin urakkavoittoihin tahansa. Vain sellaista palkkaperiaatetta noudattaen työn tulokset nousevat ja työntekijä saa todellakin ansaitsemansa palkan. Voimassaoleva palkkasäännöstely on johtanut eräisiin epäoikeudenmukaisuuksiin. Ne on korjattava. S.A.K:n esitys erikoisen talousministeriön perustamisesta on periaatteessa aivan oikea, mutta sen käytäntöön soveltamisen hetki tulee ratkaista yhdessä niiden toimenpiteiden kanssa, jotka astuvat esiin ns. sosialisointikomitean tutkimusten tuloksina. Erikoisen hinta- ja palkkaministerin nimeäminen ja hinta- ja palkkapolitiikan hänelle keskitäminen tulee muodostua väliasteeksi tiellä koko talouselämän keskitettyyn hoitamiseen kulkemisella.

KANSANHUOLTOPOLITIIKKA.

Maassamme on jouduttu sikäli omalaatuiseen tilaan, että kaikilla ihmisillä on ravintoa sen verran, että jotenkuten voi elää ja työskennellä. Jokaisella ihmisellä on niinkään jonkunlaiset vaatteetkin päällä ja miltei jokaisella jonkinlaiset kenkät jalassaan, mutta vain osa näistä tuotteista saadaan säännöstelyihin hintoihin. Tuotteiden mustaan pörssiin meno muodostaa yhden vakavimmista taloutemme vakauttamisen esteistä, koska sen olemassaolo ja käyttämisen välttämättömyys johtaa mm. välttämättömyyteen saada yhä enemmän ja enemmän palkkaa, joka taas suorastaan johtaa säännöstelyjen hintojen kohoamiseen. Kansanhuoltoministeriö ei ole vakavasti yrittänytkään tuon epäkohdan korjaamista tehostamalla kontrollia siellä, mistä mustan pörssin keinotelu alkaa, nim. tuotantolähteillä.

Kansanhuoltoministeriössä on niinkään päässyt vallalle mitä turmiollisin säännöstelystä vapauttamisen vimma, jonka kautta on suuresti suorastaan tuhottu tuotannon elvyttämisen edellytyksiä, (karjan teurastus heinän vapauttamisen takia). On pidettävä tiukasti kiinni siitä tosiasiasta, että palaamista vanhaan nk. liberaaliseen talouspolitiikkaan ei ole yleensäkään olemassa, vielä vähemmän meidän oloissamme, aikana ja tilassa, jossa puutteen tasaaminen tulee olemaan vallitsevana monet vuodet eteenkin päin.

Lukuisat suuriperheiset palkallaan elävät ovat joutuneet jopa sellaiseenkin asemaan, ettei palkka riitä edes säännöstelyyn alaisten tarvikkeiden ostoon. Heidän asemansa helpottamiseksi tulee ottaa käytäntöön sellainen alennuskorttisynteesi, jolla pientuloisten suurten perheitten jäsenet saavat elintarvikkeensa tuntuvasti alennettuihin hintoihin.

FINANSSIPOLITIIKKAMME.

Rahamme arvon vakauttamisen yhtenä ehtona on seteli-rahituksen lopettaminen. Kuitenkin ne menöt, jotka ovat valtiotalouden kannettavina, ovat sellaiset, ettei valtion tulojen ja menojen tasapainoon saattaminen ole mahdollinen ilman kotimaisia ja ulkomaisia lainoja. Kotimainen lainanottaminen ei kuitenkaan saa tapahtua lainaamalla Suomen pankista, vaan on käytettävä muita lainaamisen muotoja. Ulkolaisen valuuttakurssin määrittämisen perusteena ei saa vastaisuudessa sallia pidettävän etualalla vientiteollisuuden etuihin vaan koko kan-

santalouden tarpeita. Jotta näin todellakin tapahtuisi, edellyttää se työväenluokan edustuksen aikaansaamista Suomen pankin johdossa.

VEROPOLITIIKKAMME.

Valtion menot pysyvät vuosia eteenpäinkin tavattoman korkeina. Se on yksin sotapolitiikan seuraamuksia, mutta tehtävämme on seuraamusten siirtäminen sotaan syyllisen suurpääoman kannettavaksi. Veropolitiikka on, mutta vain tehokkaan hinta- ja palkkapolitiikan tukemana, yksi sotarasituksen suurpääoman kannettavaksi siirtämisen keino.

Valtion harjoittama veropolitiikka on tähän saakka ollut, ja on edelleenkin, työtätekevien kannalta kaikkein kurjimmin hoidetuista asioista. Kuluneen vuoden aikana on palkkatuloistaan elävien verotaakka suunnattomasti lisääntynyt, ensinnäkin välillisten verojen, ennenkaikkea liikevaihtoveron lisäämisen muodossa, toiseksi inflatorisen kehityksen aiheuttaman palkkatulon lisäämisen muodossa siten, että kun verotettavan tulo alinta rajaa ei ole muutettu eikä myöskään alarajasta ylöspäin olevaa progressioasteikkoa korjattu, on tuloksena ollut, että verorasitus on vuoden kuluessa moninkertaistunut. Samanaikaisesti suurpääoman verotusta on lisätty suhteellisesti paljon vähemmän. Sen sijaan on valtion menoja, suurpääoman hyödyksi, pidetty tarpeettoman korkeina; sillä hintapolitiikalla, mitä on sotakorvausteollisuudessa noudatettu. Sotakorvausteollisuus on koko ajan kääriintynyt suunnattomia voittoja siitä huolimatta, että mm. kolmen suurimman eduskuntaryhmän yhteistyösopimuksessa sanotaan: "Erityisesti on pidettävä huolta, että ns. sotakorvausteollisuuden aloilla ei yksityisiä voittoja tavoitella." Samalla kun eduskuntaryhmien yhteistyösopimuksen asianomainen kohta on saatettava voimaan ja sen kautta valtion menoja tuntuvasti vähennettävä, tulee SKDL:n ryhtyä entistäkin määrätietoisempaan kamppailuun verorasitusten siirtämiseksi suurpääoman kannettavaksi. Siinä ovat tarpeen ns. kiinteistöjen arvioiminen nykyistä markkaa mittana käyttäen, joka jo sellaisenaan nostaa suuromistajain verotettavan omaisuuden määrää ainakin kaksinkertaiseksi nykyisestäään, omaisuudenluovutusveron entisestään tehostaminen, progressaariasteikon yläpään kiristäminen jne.

Toisaalta on päästävä pienten tulojen ja omaisuuksien verottamisen alirajajojen kohottamiseen noin neljä kertaa ylem-

mäksi rauhanaikaista tasoa. Päätävästi on niinkään ryhdyttävä luomaan edellytyksiä siirtymiseksi välillisistä verolista välittömiin.

Kunnallisessa verotuksessa on niinkään saatava voimaan progressioperiaate ja muutenkin seurattava edellä hahmoiteltuja suuntaviivoja.

SOSIAALIPOLITIIKAN SUUNTAVIIVAT.

Sosiaalipolitiikkamme päämääränä tulee olla olosuhteiden luominen, joissa ihmisen välttämättömät tarpeet ovat kaikissa vaiheissa turvatut, niin suuressa määrässä kuin se kapitalistisen yhteiskunnan oloissa on mahdollista: Tällä alalla ovat ratkaisuaan odottamassa 8-tunnin työaikalain uudistaminen siten, että se tulee koskemaan mm. maa- ja metsätyöläisiä, tapaturma-, vanhuus-, työkyvyttömyys-, äitiyshuolto-, jne. lakien saattaminen demokraattisen yhteiskunnan arvoa vastaavalle tasolle. Sodan johdosta erittäin kireäksi muodostunut asunontarve on saatava ratkaistuksi valtion ja kuntien myöntämien korottomien tai pienkorkoisten lainain avulla sekä kehittämällä kunnallista asunontuotantoa, mutta siten, ettei niistä muodostu mitään "kurjuuden kasarmeja" vaan viihtyisiä ihmisasuntoja. Terveystieteiden, lastenhoito-, työnsuojelun, invalidihuollon ja työntekijäin lomaoikeuksien saattaminen nykyaikaiselle tasolle ovat kaikki tehtäviä, jotka odottavat ratkaisuaan.

Edelläolevat tehtävät ovat pääkohdissaan yhdenmukaiset kolmen suurimman eduskuntaryhmän yhteistyösopimuksessa hahmoiteltujen talouspoliittisten tehtävien kanssa. Asialla pitäisi siis olla hallituksen ja eduskunnan enemmistön tuki. Yhteistyösopimus on vain saatava käytännössä toimeen taloudellisellakin alalla.

Niiden nopean ja oikeudenmukaisen ratkaisun aikaansaamiseksi on mobilisoitava koko poliittisesti ja ammatillisesti järjestyneen työväenluokan yhteinen yhdistynyt voima. Koko talouspoliittisten tehtävien ratkaisujen sarjan avain on ensikädessä siinä, miten vahva ja yhtenäinen taloudellisesti ja poliittisesti järjestyneen työtätekevän kansan aktiivinen tuki on takana. Toisaalta talouspoliittisten tehtävien onnistunut ratkaisu oleellisesti vaikuttaa liittomme voiman kasvamiseen. Poliittisten ja taloudellisten kysymysten ratkaisu kietoutuu siten yhtenäiseksi vyyhdiksi, tukien tai estäen toinen toistaan.

Alustus

valtiokoneiston demokratisoimisesta

On hyvin ymmärrettävissä ja kokoomukseen perustuen todistettavissa, että sellaisissa tapauksissa, jolloin on siirryttävä taantumuksellisesta kaudesta demokratiaan, tulee häviävää järjestelmää tukeva valtiokoneisto muodostamaan sangen vaikeasti voitettavan esteen. Vanhan järjestelmän aikana koulutettu ja kasvatettu virkamiehistö on tottunut pitämään vallinututta järjestelmää ainoana mahdollisena. Työlästä on voittaa sen tottumukset ja ennakkoluulot. Valtion monen virkailijan tajuntaan on melkein mahdotonta saada ympätyksi sellaista käsitystä, että yhteiskunnan elämä ja hallinto olisi mahdollista organisoida myös virkavaltaisuudesta vapaalle, demokraattiselle pohjalle.

Näiden seikkojen lisäksi vaikuttaa virkamieskunnan kantaa myös persoonalliset tekijät. Nousevassa demokratiassa näkevät monet virkamiehet entisiä etuoikeuksiaan uhkaavan vaaran. Yhteiskunnan hallintoon pyrkivät demokraattiset voimat kuvastavat vanhan virkamieskunnan käsityksissä useinkin sivistymätöntä ja kokemattonta nousukasryhmää, joka vaarantaa heidän kohoamismahdollisuuksiansa valtion hallintopaikoille ja lisäksi soveltaa yhteiskuntaelämää peruskäsityksiä, jotka ovat heille ennestään tuntemattomia. Näin on asian laita yleisesti, vaikka ilahduttavia poikkeuksiakin on todettavissa.

Suunnilleen tällaiseen tilaan on maassamme välirauhan jälkeen jouduttu. Vuosikymmenien ajan vallinnut pakkovalta, joka varsinkin sota-aikana huipentui äärimmilleen, on tavattomasti vaikeuttanut demokratialle uskollisten kansalaispiirien kehitystä. Näin joutui maamme demokratia, ei tosin yllättäen, mutta verrattain heikkona ja kypsymättömänä ottamaan välirauhan tarjoamat yhteiskuntaelämämme uudistamismahdollisuudet vastaan. Vastoin kansamme syvien rivien hartaita odotuksia rajoituimme vain eräisiin kaikkein tärkeimpien valtiokoneiston hallintopaikkojen miehittämiseen, mutta muihin asteisiin nähden jäi entiselle järjestelmälle uskollinen valtio-

koneisto lähes kokonaan koskemattomaksi. Ilmeisesti ei haluttu edetä kauemmaksi kuin voimat edellyttivät.

Nykyistä asiantilaa on luonnollisesti katsottava vain väliaikaiseksi. Kehitykselle täydellisempään demokratiaan on saatava varmuutta ja vauhtia. Varmuutta taasen ei saavuteta, ellei syvällisempää peruskäsitysten muutosta valtiokoneistossa toimivan virkamieskunnan keskuudessa aikaansaada. Ja kehityksen nopeuteen vaikuttavat juuri samat tekijät.

Näistä syistä on välttämätöntä:

1) että niitä entisen virkamieskunnan jäseniä, jotka selvästi irtisanoutuen menneisyydestä liittyvät vilpittömästi demokratian rakentamistyöhön, tuetaan voimakkaasti ja torjutaan heitä vastaan taantumuksellisten taholta mahdollisesti kohdistuva painostus,

2) että uusia virkamiespaikkoja ja -toimia perustettaessa ja avoimiksi joutuneita täytettäessä etusija annetaan näiden toimien hoitoon pystyville demokraattisille henkilöille,

3) että sellaiset virkamiehet, joiden havaitaan tietoisesti asettuvan poikkiteloin demokraattisen järjestelmän kehittämisen tielle, tai tietoisesti sabotoivan tuotantoelämän elvyttämistä, poistetaan tehtävästään ja asetetaan heidän tilalleen demokratialle myönteisiä virkamiehiä,

4) että tarmokkaasti puolustetaan työtätekevien piireistä nousseita valtion virkailijoita ja torjutaan heitä vastaan taantumuksen taholta organisoidut hyökkäykset,

5) että SKDL:n liittotoimikunnan yhteyteen muodostetaan 5-henkinen toimikunta, joka valppaasti seuraa kehitystä virkamieskunnan keskuudessa, tarkkailee työtätekevien omasta piiristä nousseiden virkamiesten toimintaa ja kehitystä sekä tekee esityksiä havaittujen epäkohtien korjaamiseksi ja nimenomaan demokraattisesti ajattelevan virkamieskunnan kasvattamisesta ja sijoittamisesta.

Hallitus ja SKDL

Nykyinen hallitus on hoitanut tehtäviään vähän vaille vuoden ajan. Syksyllä 1944 oli tilanne, Castrénin hallituksen joutuessa poliittisesti suuriin vaikeuksiin, sellainen, ettei mikään muu kuin laajalle demokraattiselle pohjalle nojautuva hallitus ollut mahdollinen. Ja niin syntyi nykyinen hallituskokoomus.

Onnettoman sotapolitiikan ja hävittyjen sotien jälkeen oli luonnollisesti koettava aikaansaada sellainen hallitus, missä kaikki suurimmat kansanvaltaiset puolueet olivat edustettuina ja millä niin ollen saattoi olla mahdollisuus hoitaa maan ja kansan asiat vaikeana aikana niin hyvin kuin suinkin. Tämän vuoksi oli aluksi löydettävä yhteinen hallituspohja, jonkinmoinen ohjelmajulistus, jonka ympärille mainitut puolueet saattoivat yhtyä. Se löydettiin ja tämä yhteistyösopimus on senvuoksi tavallaan historiallinen asiakirja. On tarpeetonta käydä sitä tässä lähemmin selostamaan, koska se on kaikille tunnettu, mutta se on kuitenkin todettava, että tämä yhteistyösopimus pyrkii ajamaan kaikkien työtätekevien kansankerosten asiaa, samalla kuin se järkähtämättömästi tahtoo hävittää tästä maasta fascismin viimeisetkin jäljet.

Sotaa edeltänyt ja n.s. välirauhan aika taustana sekä v. 1941 alkaneen sodan tapahtumat huomioonottaen oli luonnollista, että ent. Moskovan lähettiläämme ja tunnettu reaalipolitiikkomme J. K. Paasikivi tuli, korkeasta lästään huolimatta, hallituksen johtoon. Kävi niin, ettei ilman häntä enää voitu tulla toimeen. Hän muodosti hallituksen laajalle kansanvaltaiselle pohjalle, siinä kun olivat edustettuina, paitsi maalaisliittolaiset ja sosialidemokraatit, myös ruotsalaiset, edistysmieliset ja kommunistit.

Hallituksen ohjelma, jonka pääministeri luki valtioneuvoston pöytäkirjaan, oli tietenkin pyöreähkö. Siinä oli kuitenkin eräitä periaatteellisesti hyvin tärkeitä kohtia. Niinpä siinä sanottiin, että uuden eduskunnan kokoonpano ilmaisee Suomen kansan pyrkimyksen sekä ulko- että sisäpolitiikan alalla yhä selvempään demokraattiseen suuntaukseen irroittautumalla sotien aikaisesta politiikasta. Niinikään ilmoitti pääministeri siinä hallituksen tekevän voitavansa suhteemme kehittämiseksi ja lujittamiseksi Neuvostoliittoon vilpittömän, molemminpuolisen luottamuksen ja kunnioituksen sekä keskinäisen kanssakäymisen ja kestävän ystävyyden pohjalla. Välirauhansopimuksen täyttäminen sen kirjaimen ja hengen mukaisesti sekä epäluulojen aiheiden siinä suhteessa poistaminen oli hallitusohjelman mukaan oleva ulkopoliittikkamme tärkeimpiä tehtäviä. Sisäpolitiikan alalla taasen oli ohjelman mukaan tarpeen saada edellä mainittu ajatus tapa juurtumaan kaikkiin kansankerroksiin, kansan kokoaminen edessäolevien suurten tehtävien suorittamiseen, jotapaitsi sotapolitiikan poistaminen ja sivistyselämän elvyttäminen ja puhdistaminen kiihkokansallisista ja epäkansanvaltaisista piireistä kuului myös halli-

tuksen ohjelmaan. Luonnouksesta asetti hallitus myös onnettomien sotien johdosta suuresti heikontuneen tuotantoväline- ja raaka-ainepulaa potevan tuotantoelämämme tarkoituksenmukaisen järjestämisen ja elvyttämisen lähiajan tärkeimmäksi tehtäväkseen, jotta välirauhansopimuksen ehdot voitaisiin tyättää sekä taata kansallemme välttämätön toimeentulo. Työrauhan ja sitkeän uurastuksen välttämättömyyttä tehostettiin ohjelmassa niinkään. Samoin maanhankintalain toimeenpanoa ja maataloustuotannon suojelemista. Talouselämällemme vaarallisen inflation vastustamiseksi on hallitus tekevä voitavansa pyrkimällä vakiinnuttamaan hinnat ja palkat sekä säännöstelemällä talouselämää muuten. Valtion raha-asiat, jotka sotien johdosta olivat joutuneet sekasortoon, oli tervehdytettävä välttämällä kaikkia tarpeettomia menoja ja pitämällä valtion tulot ja menot tasapainossa. Kun vielä mainitaan hallitusohjelman sosiaalipoliittiset kohdat, missä erikoisesti sodassa kärsineiden huollon välttämättömyyttä korostettiin ja ohjelman ruotsinkielisen vähemmistön oikeuksia koskeva kohta, lieneekin tärkein ja oleellisin hallitusohjelmasta tullut esitetyksi.

Enemmän kuin ohjelmat merkitsee tietenkin toiminta käytännössä. Kuinka on hallitus tässä kohden onnistunut?

Asian luonnosta johtuu, että hallituksen toiminnan tärkein puoli on ollut ulkopoliittinen. Ne moninaiset velvoitukset ja ehdot, jotka välirauhansopimus Suomelle sisältää, ovat tietenkin antaneet hallitukselle paljon huolta. Erityisesti on tällöin otettava huomioon sotakorvaus- ja sotasyylisyyksikysymykset. Pitkien, perusteellisten neuvottelujen jälkeen solmittiin jo hyvissä ajoin sotakorvaussopimus, jota parhaillaan toteutetaan. Tämän asian ratkaisu oli omiaan ulkopoliittisesti rauhoittamaan tilannetta, mikä ilmenee m.m. generalissimus Stalinin meidän kulttuuridelegatiollemme Moskovassa tekemästä ilmoituksesta helpotuksien myöntämisestä korvausten maksussa. Niin raskas kuin sotakorvauksen suorittaminen meille hävittyjen sotien jälkeen onkin, näyttää se kuitenkin sujuvan suunnitelmien mukaisesti. Tämän kysymyksen rinnalla on n.s. palautustavaran luovuttaminen toisarvoinen kysymys, vaikka sekin on aiheuttanut paljon vaivaa ja huolta.

Sotasyylisyyksikysymys, joka tätä kirjoitettaessa ei ole vielä lopullisesti ratkennut, on niinkuin arvatakin saattoi, herättänyt suurta huomiota. Hallitus on erityisen tutkimuskomitean tutkimuksiin nojautuen ja hankittuaan asiasta oikeuskanslerin lausunnon, nimennyt pienen joukon sotasyylisiä liittoutuneiden

den kansakuntien yhteisesti päättämän lakimäärän perusteella. Oikeus on istunut moneen otteeseen ja syytetyistä, jotka vähän aikaa jo olivat vapaalla jalalla, on jälleen vangittu, ja lähiaikoina on odotettavissa päätös asiassa. Hallitus, joka tietenkään ei ole voinut puuttua riippumattoman tuomioistuimen asian käsittelyyn, on kuitenkin luonnollisesti seurannut mielenkiinnolla tapahtumain kehitystä. Jokainen, joka on juttuun tutustunut, on saattanut panna merkille, että syytettyjen puolustus on kokonaan rakennettu neuvostovihamieliselle poliittiselle perustalle, vieläpä täysin propagandastisin keinoin. Ovatko syytetyt tällä menettelytavallaan tehneet palveluksen itselleen, sen näyttää lähitulevaisuus, mutta se on aivan selvää, että he maalleen ja kansalleen ovat tehneet karhunpalveluksen. Sotasyylisyyksikysymyksen ratkaisu on ulkopoliittinen välttämättömyys, josta ei päästä.

Täydellisyiden vuoksi olisi tässä yhteydessä kenties koskeltava muitakin ulkopoliittisia kysymyksiä, mutta kun ne eivät ole oleellisia ja meille tärkeitä, syrjäytetään ne tässä. Tahtoisin kuitenkin lopuksi painostaa, että meidän ei ole tehtävä mitään sellaista, joka ulkopoliittisesti olisi ristiriidassa suhteittemme kanssa Neuvostoliittoon.

Hallitus onkin ulkopoliittisissa otteissaan ollut täysin yksimielinen, mikä varmastikin on merkinnyt maallemme paljon. Jollei mitään soraääniä julkisuudessa olisi näkynyt, olisi tilanne epäilemättä vieläkin parempi.

Mitä sisäpolitiikkaan tulee, niin on luonnollista, että sellaisessa hallituksessa, missä ovat edustettuna erilaiset luokkaintressit, on olemassa erimielisyyksiäkin. On kuitenkin sanottava, että erimielisyyksiä ei esim. ole ollut sellaisessa suurta huomiota herättäneessä jutussa kuin asekatkōjutussa. Sen ovat kaikki tuominneet, kuten luonnollista onkin. Sitävastoin esim. maanhankintalain käsittelyssä ilmaantui eriäviä käsityskantoja, toiselta puolen maanomistajakanta ja toiselta puolen tilattomia ja pieneläjiä puolustava kanta. Laki on nyt valmis ja sitä sovelletaan käytäntöön parhaillaan. Mitään suurempaa erimielisyyttä ei laki ainakaan toistaiseksi ole aiheuttanut.

Kysymys n.s. tuotantokomiteoista aiheutti julkisuudessa jo ennenkuin lakiehdotus oli valmis, paljon keskustelua ja niiden suhteen oli hallituksessakin erilaisia käsityksiä. Tällaisten komiteoiden tarpeellisuudesta ei yleensä vallinnut erimielisyyttä, vaan koski erimielisyys lähinnä niiden muodostamistapaa. Työnantajataholla samoin kuin hallituksen porvarillisten jäsentenkin keskuudessa olisi mieluummin nähty komiteat muodos-

tettavan vapaaehtoisten sopimusten perusteella eikä lainsäädäntöteitse. Erinäisiä pieniä muutoksia lakiehdotukseen tekeillä, jotka muutokset tiesivät myönnytyksiä lain vastustajille, saatiin lopuksi aikaan kompromissi ja miltei yksimielinen hallituksen päätös. Rinnan tämän esityksen kanssa annettiin n.s. pinnarilaki.

Sisäpoliittisesti merkitsevät olivat uhkaavat, ja jo osittain alkaneetkin palkkaliikkeet. Diktatorisin keinoin oli sota-aikana ei vain työvelvollisuus, mutta myös palkkataso määriteltä. Vapaampien aikojen koittaessa oli selvää, että patoutunut tyytymättömyys pyrki oikeuksiinsa. Työvelvollisuus oli lopetettava ja samalla oli palkkoja korotettava. Hallitusta on näiden toimenpiteiden johdosta ankarastikin arvosteltu. On paljon helpompi arvostella kuin itse hoitaa asiat. Sodan loppua oli tilanne sellainen, että pieninkin harkitsematon toimenpide olisi voinut aiheuttaa valtavia joukkoliikkeitä, jotka olisivat vaarantaneet meidän välirauhansopimuksemme täyttämisen, ennen kaikkea sotakorvauksen suorittamisen. Siihen ei ollut varaa ja sen vuoksi palkat nousivat, mutta tuskinpa sitenkään liian korkealle elintason huomioonottaen. Hinnat ovat tietysti myöskin nousseet, mutta sen estämiseksi on hallitus koettanut tehdä parhaansa, vaikkakin ankara tavarapula on ollut sellainen tekijä, jota ei tehokkainkaan talouspolitiikka voi tyhjäksi tehdä hinnanmuodostuksesta puheen ollen. Palkka- ja hintarintamalla on kuitenkin nyttemmin syntynyt tauko, joka toivottavasti on pysyvä. On myönnettävä, että hallituksen toiminta palkka- ja hintakysymyksessä ei ole ollut aivan kahnauksetonta, mutta lopuksi on kuitenkin päästy sellaiseen yhteisymmärrykseen, ettei mitään vakavampaa ristiriitaa ole syntynyt. Ja nyt on päätetty asettaa erityinen "palkka- ja hintadiktattori", joka toivottavasti onnistuu tehtävässään.

Palkka- ja hintakysymysten yhteydessä esiintyy aina inflaation peikko. Tietenkään ei kukaan kiellä, että markkamme arvo on laskenut, mutta kaikki oikein ajattelevat ihmiset ymmärtävät myöskin, miksi niin on tapahtunut. Niinkuin hallituksen ohjelmastakin näkyy, ei hallitus ainakaan ole tätä onnettomuutta uhkaavaa ilmiötä unohtanut. Niin pian kuin vain tilaisuus on tarjoutunut, on hallitus ryhtynyt toimiin tavarain maahan tuonnin lisäämiseksi ja siinä suhteessa onkin myönteisinä tosiasioina mainittava Neuvostoliiton—Suomen kauppasopimus, Englannin—Suomen kauppasopimus, Ruotsin—Suomen kauppasopimus, Tanskan—Suomen kauppasopimus,

Ranskan—Suomen kauppasopimus y.m., mitkä kaikki sopimukset merkitsevät meidän vaikeuksiemme helpottamista. Varsin tärkeäksi on myös arvioitava Yhdysvalloista, Ruotsista ja Brasiliasta saatu luotto, s.o. tavaraluotto, joka on omiaan vaikuttamaan, paitsi elintasoamme yleensä, inflatioon ehkäisevästi. Tulee nimittäin muistaa, että kun mainitut luotolla hankitut tavarat saapuvat maahan, ne sitovat huomattavasti ostovoimaa, mikä on omiaan aiheuttamaan rahaolojen kiristymistä. Samaan suuntaan vaikuttaa suurliikkeiden rahantarve, ne kun ovat sotavuosien jälkeen pakoitetut uudistamaan raakatavaravarastonsa, mihin tarvitaan, kun vientiä ei ole ollut, paljon rahaa. Inflatiota vastustavasti oli myös omiaan vaikuttamaan setelien vaihto, joka ilmeisesti on onnistunut paremmin kuin edeltäkäsäin saatettiin odottaakaan. Paitsi suoranaisesti salatuissa seteleissä, jotka suurelta osalta ovat jääneet valtion tuloiksi, on paljastunut paljon piilossa olleita rahanreservieja, jotka joutuvat raskaan verotuksen alaisiksi. Kaikesta tästä johtuu, että verotusta voidaan suurista vaikeuksistaamme huolimatta lähitulevaisuudessa jonkun verran huo-jentaakin. Se, jos mikään osoittaa, että nykyisen hallituksen talouspolitiikkaankaan ei voida kohdistaa oikeutettuja syytöksiä.

Toiminta-aikanaan on hallituksen täytynyt tietysti jatkaa edeltäjiensä säännöstelypolitiikkaa elintarvikealalla ja erilaisiin välttämättömyystarvikkeisiin nähden. Annokset on suurin piirtein saatettu pitää entisellään, onpa niitä osittain voitu lisätäkin, jotapaitsi on säännöstelystä voitu vapauttaa eräitä tavara-artikkeleita. Kansanhuollolle varsin merkitseviä ovat olleet erinäiset puolustuslaitokselta saadut tarvikkeet, kuten erikoisesti vaatteet ja jalkineet, joita kipeästi on tarvittu maamme talouden kannalta mitä suurimerkityksellisimmille metsätyömaille. Metsätöiden kulkuun on hallituksen taholta muutenkin kiinnitetty aivan erikoista huomiota ja uhkaava polttoainetilanne, jossa tosin suhteellisen leuto talvikin on ollut apuna, on siten saatu onnellisesti selvitetyksi, ja parhailaan on ulkomailta tullut ja on tulossa suhteellisen runsaasti kivihiiltä. Puunjalostustehtaittemme raakatavaravarastot, jotka viime vuosina luonnollisista syistä ovat kovasti hupenneet, m.m. senvuoksi, että niitä on ollut pakko käyttää polttoaineena, ovat lisääntymässä ja ellei mitään odottamattomia tapahdu, voidaan tämän vuoden kuluessa tehtaille toimittaa jotenakin normaalin raakatavaramäärä. Kun me lähinnä puunjalostustuotteiden viennillä maksamme ne tavarat, jotka me

ulkomailta tuomme, ymmärtää jokainen ilman muuta, mitä kansanhuollollisesti mainittu tosiasia merkitsee.

Kaikkein vaikeimpia säännöstelyn aloja on ollut huonevuokrasäännöstely. Varsinkin suurimpiin kaupunkeihimme on varsinkin sodan jälkeen muuttanut suuret määrät ihmisiä, joiden on ollut, riippuen etupäässä rakennustoiminnan lama-kaudesta, mahdotonta saada asuntoa. Senvuoksi on ollut pakko rajoittaa entisten huoneustojen haltijoiden oikeuksia verraten suuressa määrin ja sijoittaa uusia tulokkaita niihin asumaan. Tämä toiminta ei suinkaan ole mennyt kahnauksitta ja kun maaltamuutto kaupunkeihin yhä jatkuu, muodostuu tilanne entistäkin vaikeammaksi, minkä vuoksi hallitus jo pitemmän aikaa on valmistellut toimenpiteitä puheenaolevan epäkohdan poistamiseksi. Tepsivien keinojen löytäminen tässä kohden ei kuitenkaan ole helppoa.

Edelläesitetty kuva hallituksen toiminnasta ei suinkaan ole millään tavalla täydellinen eikä se ole siksi tarkoitettukaan. Se osoittanee kuitenkin, että niin repaleinen kuin kansa — sanan laajimmassa merkityksessä — onnettomien sotien jälkeen olisikin, se kuitenkin löysi siinä määrin itsensä, että se pystyi muodostamaan hallituksen, joka on voinut ohjata hallituslaivan ainakin pahimpien karikkojen ohi. Olisi vain toivottavaa, että n.s. hurraa-miehetkin vähitellen oppisivat ottamaan lusikan kauniiseen käteen.

Edelläkuvatulla tavalla on nykyisen hallituksen toiminta sujunut melko hankauksettomasti. Millaiseksi vastainen toiminta tulee muodostumaan, siitä on luonnollisesti vaikeata etukäteen sanoa mitään varmaa, mutta tehtävistä ei tule olemaan puutetta. Siitä huolimatta, että välirauhansopimuksen kaikkein tärkeimmät ehdot jo on täytetty, jos kohtakin sotakörvauksen suorittaminen tietenkin edelleen jatkuu, on paitsi ulkopoliittisesti, myös oman sisäisen elämämme kannalta paljon asioita, jotka hallituksen on hoidettava. Me voimme ensinnäkin todeta, että ulkopoliitikassa hallitus tulee noudattamaan samaa suuntausta kuin tähänkin asti. Olojemme kansanvaltaistamista on jatkettava kaikilla aloilla, päämääränä fascististen aineiden poistaminen johtavilta paikoilta yhteiskunnassa sekä fascististen piirteiden hävittäminen yleensä julkisesta elämästä, mitä laatua se lieneekin. Se taantumuksellinen joukkio, joka sekä julkisessa sanassa että varsinkin salassa juonittelee mitä moninaisimmin tavoin nykyistä poliittista suuntausta vastaan, on kansalle selvästi paljastettava ja sen toiminta määrätietoisesti tukahutettava. Asekätköt,

joita on — kiitos hallituksen valppauden — jo suuressa määrin löydetty, on kaikki haettava päivänvaloon ja siten riistettävä asianomaisilta viimeisetkin mahdollisuudet aseellisten häiriöiden toimeenpanoon maassa. Niinikään on hankittava takeet siitä, että armeijasta muodostuu kansanvallan tuki ja turva. Opetusoloissa on pyrittävä aikaansaamaan ennen kaikkea sellainen muutos, että tähän asti yleisesti vallinnut vihan kylvö suurta itäistä naapuriamme vastaan tulee lopetetuksi, jotapaitsi opetuksen henki on muutenkin saatettava toisenlaiseksi kuin se on ollut. Oikeuslaitoksesta on poistettava taantumuksellisimmat kansanvallan viholliset ja vankilaolot on uudistettava. Sosialipoliittikkaa on hoidettava vähäväkisen väestön etuja silmälläpitäen, jolloin varsinkin sodasta kärsineiden tukalaa asemaa on pyrittävä huojentamaan. Talouspolitiikassa on noudatettava niitä suuntaviivoja, jotka on viitoitettu hallituksen ohjelmajulistuksessa ja aikaisemmin mainitussa yhteistyösopimuksessa, jonka ohjelmaa muissakin kohdin olisi seurattava. Hallituksen vastaisetkin tehtävät tulevat siis olemaan varsin laajakantoisia ja kansanvallan kannalta tärkeitä.

SKDL:n eduskuntaryhmän työ ja liiton yhteistoiminta eri puolueiden ja poliittisten ryhmien kanssa

SKDL on jo sinänsä yhteistoimintajärjestö. Liitto perustettiin Suomen Kommunistisen Puolueen ja Suomen sos.-dem. puolueesta eroitettujen sosialistien, ennenkaikkea n.s. "kuutosryhmän" voimilla, mutta jo liiton perustamisvaiheissa käytiin neuvotteluja myös sos.-dem. puolueessa toimineen opposition kanssa, jonka johdossa oli liittomme nykyinen puheenjohtaja J. V. Keto.

Liiton perustamisvaiheissa keskusteltiin siitä, eikö jokin uusi puolue parhaiten vastaisi niitä tarpeita, joita edellämainitut ryhmät edustivat. Kaikki siihen asti sallitut puolueethan olivat suuresti sodanaikaiseen politiikkaan sidottuja ja sos.-dem. johdon jatkuva laahautuminen erään pääsotarikollisen, Väinö Tannerin talutusnuorassa, vieroitti sitä yhä enemmän

demokraattisista joukoista. Me kommunistit pidimme joka tapauksessa kommunistisen puolueen laillistamista välttämättömänä. Suomen kansan keskuudessa levitetty kommunistikauhu oli saatava hälvennettyä. Kommunistisen puolueen tarkoituksista levitetty valheelliset ja vääristetyt tiedot oli osoitettava perättömiksi. Kommunistien oli esiinnyttävä omalla nimellään ja omalla ohjelmallaan, jotta kukaan ei voisi sanoa heidän edelleen, vapaampien aikojen koitettua, jatkavan maanalaista työtään ja salaavan tarkoituksiaan. Vaikka SKP on saanut muiden maiden kommunististen puolueiden tavoin antaa ankarap veriveron taantumukselle, tätä puoluetta ei Suomessa saatu fyysillisesti kokonaan tuhottua, kuten oli tapahtunut m.m. Keski-Euroopan maissa. Varsin vähiin sen jäsenmäärä oli tosin maanpaon, muilutusten, kidutusten ja kuolemaantuomioiden kautta saatettu, mutta se on nopeasti noussut jaloilleen ja puolentoista vuoden työskentelyn kautta koonnut 30.000 jäsentä, jotka vihollistemme ja ystäviemme tunnustuksen mukaan ovat SKDL:n aktiivisinta väkeä.

Mutta kommunistinen puolue ei yksin riittänyt kokoamaan demokraattisten voimien aktiivisuutta. Oli saatava aikaan järjestö, joka asetti tehtäväkseen nimenomaan lähimmän poliittisen ja taloudellisen tavoitteen saavuttamiseen, Suomen demokratisoinnin, uuden ulko- ja sisäpoliittisen suuntauksen juurruttamisen. Tästä päämäärästä sosialistit, kaikki sodanvastustajat, moni edistyksellinen ei-sosialistikin saattoivat olla yhtä mieltä.

Liiton puitteet, joihin puolueeseen ja "uskontunnustukseen" katsomatta saattoivat yhtyä kaikki ne järjestöt ja yksilöt, jotka pyrkivät määrätietoisesti edellämäinittuun päämäärään, ovat tehneet mahdolliseksi, että monet ennen toisistaan melko etäisetkin poliittiset katsomukset ovat lähentyneet ja löytäneet toisensa. Sitä paremmin se on käynyt päinsä niiden ryhmien kesken, jotka työväenliikkeen piirissä toimien ja varsinkin sota-aikana natsilaissuuntausta vastaan taistellen jo olivat joutuneet kosketuksiin toistensa kanssa. Liiton kasvu ja sen politiikan saavuttamat voitot, osoittavat sen tarpeellisuuden ja elinvoiman. Uusia, ennen valtiollisesta elämästä sivussa olleita joukkoja on astunut esiin. Liitto on puolustanut paikkansa.

Suomen valtiollinen ja yhteiskunnallinen elämä oli siinä määrin sotapolitiikan ja taantumussuunnan syövyttämää, että SKDL joutui heti syntymästään lähtien mitä ankarimman tulen alaiseksi joka taholta siitä huolimatta, että sen perus-

ohjelmaa vastaan kukaan ei ole voinut avoimesti esiintyä. Päinvastoin, puolue toisensa jälkeen on ottanut ohjelmaansa juuri ne peruskohdat, joitten merkeissä SKDL lähti liikkeelle. Tämähän ei suinkaan ole pahaksi. Paha on vain se, että sanoja eivät aina vastaa teot ja oikean poliittisen ohjelmakohdan jälkeen liitetään tavallisesti "mutta", joka tekee asian tyhjäksi.

Taantumus ei enää välirauhansopimuksen solmimisen jälkeen ole esiintynyt avoimin kasvoin ja siitä johtuikin, että kiireessä tapahtuneet eduskuntavaalit eivät vielä riittävästi kuvastaneet kansamme omaksumaa suuntaa. SKDL oli vaalien toimeenpanon hetkellä ennättänyt täyttää vajaat neljä kuukautta, mutta ikäänsä ja taloudelliseen varustautuneisuuteensa nähden, sehän oli pennitön ja perinnötön, se suoritti todellisen voimannäytteen. Vaaliliitossa silloin jo sos.-dem. puolueesta erillään toimineen opposition kanssa se saavutti ennenäkemättömän vaalivoiton saaden neljäosan edustajapaikoista Suomen eduskuntaan.

SKDL:n eduskuntaryhmän ensimmäiset askeleet suuntautuivat jälleen yhteistoiminnan tielle. Havaitsemme siis, että SKDL, tämä "demokratian monopolisoija", on jokaisessa käänteessä etsinyt niitä, jotka haluavat yhdessä sen kanssa työskennellä demokratian saavuttamiseksi. Monen ystävämekin kauhuksi olemme tehneet sen silläkin uhalla, että yksi ja toinen niistä, joiden kanssa täten olemme joutuneet yhteistoimintaan, on aikaisemmin ollut löydettävissä toisilla linjoilla. Ennakkoluulottomasti ja yksinomaan koko kansamme etua silmälläpitäen olemme pyrkineet mahdollisimman suureen yhtenäisyyteen kansallisen uudestisyntymisen tiellä. Se ei ole ollut periaatteettomuutta, sillä meidän ei ole tarvinnut luopua periaatteistamme ja päämääristämme. Olemme vain etsineet mahdollisuuksia ja keinoja näiden päämäärien toteuttamiseksi. Ei kukaan voi kieltää, etteikö silloin, kun tie eteenpäin on avattu, kulku käy sitä nopeammin, mitä useampi vetää yhteistä rekeämme, Suomen kansanvallan ja rauhanpolitiikan asiaa. Jos sattuu pettymyksiä, on ne todettava, mutta ei ole luovuttava kokoamasta kansaamme sen tulevaisuuden kannalta niin ratkaisevissa kysymyksissä kuin on sen suhde demokratiaan ja maailman uudestisyntymiseen rauhan ja turvallisuuden, yhteiskunnallisen, taloudellisen ja sivistyksellisen edistyksen tiellä.

Kolmen suuren eduskuntaryhmän yhteistyösopimuksen syntyvaiheet ovat tunnetut. Vaikeutena oli luonnollisesti se, että

niin sosialidemokraattinen puolue kuin varsinkin maalaisliitto ovat olleet vahvasti sotapolitiikan sokaisemia eivätkä ole tehneet täyttä tiliä menneisyydestään. Toisaalta kummankin piirissä oli kehittynyt vahva oppositio, joka ei hyväksy puoluejohdon kaksinaisuusua ja jonka voimme sen vuoksi uskoa vilpittömästi olevan yhteissopimuksen takana. Olemme luottaneet siihen, että tämä vilpittömyys ajan mittaan voittaa alaa ja tulee vallitsevaksi näissä puolueissa tai että niissä muulla tavoin ratkeaa kysymys, mihin suuntaan on kuljetta- va. Joka tapauksessa, yhtä suurina parlamentaarisisa ryhmi- nä kuin SKDL:kin, työtätekevän kansan pääasiassa eduskun- taan valitsemisena, ne ansaitsivat tulla huomioonotetuiksi. Voipa sanoa, ettei mikään määrätietoinen edistyksellinen par- lamentarismi voinut tulla kysymykseenkään ilman näiden kolmen ryhmän yhteistoimintaa.

Tämän SKDL tajusi ja uhmaten epäilyksiä omassakin pii- rissään se teki rohkeasti tarjouksensa. Se hyväksyttiin. Vai- valoinen yhteistyötaival alkoi ja on ollut käynnissä näihin asti. Ryhmien välinen yhteistoimintavaltuuskunta on kokoon- tunut ja kokoontuu jatkuvasti keskustelemaan kaikista tär- keimmistä kysymyksistä eduskunnan piirissä.

Kolmen suuren eduskuntaryhmän alkama yhteistoiminta on muodostanut pohjan sille demokratialle, joka Suomessa on ollut kehittymässä. Se on myös muodostanut voiman, johon Suomen uusi ulkopoliittinen suuntaus on voinut perustua. Ilman tällaista voimatekijää ei maattamme kohtaan varmasti muualla demokratian taholla voitaisi vähimmässäkään mää- rässä luottaa. Jokainen heilahdus olisi mahdollinen, riippuen hetkellisistä konjunktoureista tai tilapäisistä "lehmäkaupoista" ja tuulahduksista parlamentaarisen elämän piirissä.

Tälle eduskunnassa saavutetulle yhteisymmärrykselle on hallituskin voinut rakentua ja pyrkiä eteenpäin niiden vaikei- den asioiden hoitamisessa, joita sodanjälkeinen tila on tuonut tullessaan, taloudellisten vaikeuksien ohella on sotapolitiikan tilinselvitys ollut niistä tärkein. Sen ratkaisu ensin hallituk- sen, sitten eduskunnan ja nyt lopulta vartavasten perustetun oikeusistuimen puitteissa on ollut uuden suuntauksen koetin- kivi. Voimme todeta, että mitenkään täysin vakiintunut ei rauhanpolitiikka ja kansanvaltainen suuntaus maassamme suinkaan vielä ole. Tärkeimmät ratkaisut näyttävät usein riippuvan suorastaan hiuskarvan varassa eikä ole mikään ih- me, että laajat joukot seuraavat jännityksellä ja huolestumi- sella kutakin ratkaisevaa tapahtumaa. Hitaus, jolla tärkeät

päätökset syntyvät, ovat ilmausta samasta vakiintumattomuus- desta. Taantumuksen voimat ovat vielä vankat eri elämän aloilla. Mutta askel askeleelta niiden on täytynyt väistyä.

Mainitsen tässä vain ohimennen kesäkuun palkkapäätöksen, sillä sen tulokset ovat jo suurelta osalta historiaa. Edessäm- me on kokonaan toisia taloudellisia tehtäviä. Tuotantoneu- vostojen aikaansaaminen, hinta- ja palkkakysymyksen keski- tys, eräiden taloudellisten alojen valtion haltuun ottaminen, maakysymyksen järjestely, siinä kimppu tämän hetken poltta- via kysymyksiä, jotka kaikki ovat enemmän tai vähemmän ratkaisuvaiheessa. Eräät niistä ovat jo periaatteessa saaneet ratkaisunsa, toiset odottavat sitä paraikaa. Asutus- ja laidun- sekä maatalouden koneavun järjestäminen ovat ryhmämme aloitteesta myönteisen pohdinnan alaisina.

Meidät asetetaan vastuuseen monista tämän hetken suu- rista taloudellisista vaikeuksista. Niin nopeasti on unohtunut, mitä sota pienelle kansalle maksaa. Ei myöskään oteta huo- mioon, ettei SKDL:lle ole suinkaan annettu valtuuksia tämän maan talouden kuntoonsaattamisessa. Päinvastoin, nimen- omaan taloudelliset komentopaikat on säilytetty toisissa kä- sissä. Jossakin hintaneuvostossa, jossakin sosiaaliministe- riössä, mahdollisesti jossain muuallakin, jokin yksityinen vas- tuunalainen paikka on hallussamme, mutta emme päätä mis- tään yksin. Joka paikassa on eri edut ja mielipiteet otettava huomioon. Siitä huolimatta uskallamme sanoa, että nykyinen myönteinen suunta myös taloudellisella alalla on ratkaisevalta osaltaan SKDL:n ja sen aikaansaaman yhteistoiminnan ansio- ta, sillä ilman niiden joukkojen tukea, jotka SKDL on tuonut mukaan yhteiskunnalliseen elämään, hallitus ei olisi saanut tähän suuntaan työskennellä. Sotasyyllisyyskysymys ei olisi voinut ratketa edes siihen määrään myönteisesti kuin tapah- tui, ellei olisi ollut poliittista yhteisrintamaa välirauhansopi- muksen täyttämisen merkeissä.

Olen usean tovin maininnut sen yhteistoiminnan, joka on ollut käynnissä hallituksen ja eduskunnan piirissä. Se on itse asiassa ulottunut pitemmällekin kuin "kolmen suuren" pii- riin. Ruotsalaisen kansanpuolueen kanssa meillä on varsinkin ulkopoliittisissa kysymyksissä vallinnut hyvä yhteisymmärrys. Emme voi kieltää sitäkään, etteikö edistyspuolueen riveissä olisi edistyksellisiä aineksia, joiden taholta nykyinen suunta on saanut tunnustusta ja tukea. Se ei tosin koske edistys- puolueen pienen eduskuntaryhmän "suurta enemmistöä", joka on kokoomuslaisempi kuin kokoomus itse, mutta muualla,

lehdistössä, taloudellisella alalla, joissakin kunnanvaltuustoissa on nähtävissä valopilkkuja, jotka osoittavat, että edistystä on "edistyksessäkkin".

Kokoomuspuolueen riveissä emme ole juuri havainneet samansuuntaista ilmiötä, ellemme ota lukuun sitä, että ent. kokoomuslainen, pääministeri Paasikivi, on voinut todeta saaneensa parhaan tuen uutta suuntausta auratessaan juuri SKDL:n taholta, mutta ehkäpä näitä itsenäisiä yksilöitä voi vielä ilmaantua muitakin.

Eduskunnan ja hallituksen/ulkopuolellakin on käyty yhteistoimintaneuvotteluja ja pyritty löytämään yhteistä pohjaa tulevalle kehitykselle. Epäonnistuminen vaaliliiton aikaansaamisessa eduskuntavaalien yhteydessä ei pelottanut SKDL:n kunnallisvaalien ollessa ovella. Vaaliliitto sos.-dem. puolueen kanssa saatiin aikaan miltei kaikissa kunnissa. Tulos ei ollut työätekeväälle väestölle huono. SKDL on nyt kunnallisvaalitulosten valossa ja siitäkin huolimatta, että osa kannattajistamme jäi välinpitämättömäksi kunnalliselle toiminnalle, maan suurin poliittinen ryhmittymä. Siitä huolimatta emme nyt kään kuvittele yksin ja omin voimin vievämme tämän maan tai edes työväenluokan elinkysymyksiä eteenpäin. Olemme alituudessa kosketuksessa juuri sos.-dem. puolueen kanssa. Neuvotteluja on käyty m.m. työväentalojen yhteisestä käytöstä ja myös ryöstettyjen työväentalojen palauttamisesta, joka näyttää olevan sitkeimmin ratkaistavia asioita tässä maassa, vaikka se varmasti vastaisi kaikkien työväen piiriin kuuluvien järjestöjen etuja. Monin paikoin työväentalot jo kuitenkin ovat yhteisessä käytössä suureksi tyydytykseksi kaikille osapuolille. Toisaalta ne ovat ankaran kiistan alaisia. Tämän asian periaatteellisesta ratkaisusta SKDL:n ja sos.-dem. puolueen välillä riippuu eduskunnan ratkaisu sen esityksen suhteen, jonka valtioneuvosto on tästä asiasta tehnyt. SKDL:n ja sos.-dem. puolueen väliset neuvottelut ovat nyttemmin johtaneet eri aloja varten perustettujen jaostojen syntymiseen taloudellisia, sisäpoliittisia, kulturellisia, sosiaalisia ja ulkopoliittisia kysymyksiä varten. Toivomme näiden neuvottelujen osoittavan, että SKDL ja sos.-dem. puolue voivat löytää kestäväen yhteistyöpohjan. Se on sitäkin helpompaa nyt, kun sotapolitiikka on saanut julkisen tuomion eikä sellaisenaan muodosta riitakapulaa välillemme. Esimerkkinä voim mainita yhteistoimintayritykset vuoden 1918 muiston merkeissä. Ne ajautuivat karille niin kuin monet muutkin. Sen sijaan näyttää sos.-dem. naisliiton ja Suomen Naisten Demokraattisen

Liiton välinen yhteistoiminta edistyvän paremmin. Samoin urheilu-, nuoriso- ja sivistystoiminta luistavat paremmin yhteisrintaman merkeissä. Sos.-dem. puoluejohdon kielteinen suhde kaikkeen työväenliikkeen yhtenäisyyteen pyrkivään toimintaan on kuitenkin haitaksi kaikkialla, mutta kehitystä siihen suuntaan on mahdoton vastustaa. Missä sille asetetaan ylivoimaiset esteet, siellä tuloksena on vain ollut sos.-dem. puolueen lisääntyvä hajaantuminen ja usein sen jäsenyhdistysten liittymiseen SKDL:oon.

Sos.-dem. puolueen puoluekokouksen lähestyessä, kysymystyöväenliikkeen ja koko kansanvaltaisen rintaman yhtenäisyydestä saa yhä ratkaisevampaa merkityksen. Demokraattista kehitystä ei voida enää estää eikä demokraattisten liikettä tukahduttaa, mutta sos.-dem. puolueen on vilhoinkin ratkaistava, onko se siinä mukana, rehellisesti ja vilpittömästi, vai ei. Se merkitsee tavattoman paljon kehityksen vauhtia silmälläpitäen.

Lähimmät tehtävät, fascismin jätteen poistaminen yhteiskunnastamme, virkakoneiston puhdistaminen ja uudistaminen, taloudellisen elämän tervehdyttäminen, kaupungin ja maaseudun kipeiden kysymysten ratkaisu, vaatii demokraattisten voimien kokoamista. SKDL ei senvuoksi aio heikentää, vaan vahvistaa pyrkimyksiään yhteistoiminnan lujittamiseksi näissä merkeissä, sekä n.s. blokissa, kolmen suuren puolueen välisessä yhtymässä että eri työväenjärjestöjen välillä.

Alustus

talonpoikaikysymyksestä

Maamme pinta-ala on edelleenkin verraten suuri ja maa harvaan asuttua. Vaikka teollisuuden osuus onkin huomattava maan kansallistuloissa, elää suurin osa maan väestöstä maa- ja karjataloudesta. Suomi ei ole kuitenkaan koskaan ollut viljan tuotannossa omavarainen, joskin 1937—38 vuosina viljantuotanto on arvioitu riittäneen sen suuruisiin säännösteltyihin annoksiin, jota sota-aikana on jaettu. Kun ulkomailta on aikaisemmin tuotu erilaisia elintarvikkeita, niin karjataloustuotteita, kuten voita, sianlihaa, munia y.m., on ajoit-

tain voitu viedä ulkomaille. Ulkoa sensijaan on maataloutta varten tuotu väkilannoitteita ja väkirehuja.

Kiinteän maan pinta-ala on meillä noin 31.400.000 ha, v. 1941 oli peltoa 2.283.000 ha, joka yleispinta-alasta Uudenmaan läänissä oli peltoa 24,9 pros., Turun 22,3 pros., Ahvenanmaan 9,0 pros., Hämeen 16,2 pros., Viipurin 12,06 pros., Mikkelin 8,0 pros., Kuopion 6,3 pros., Vaasan 13,2 pros., Oulun 4 pros., Lapin 0,3 pros. Kun sodan johdosta on viljellyn maan hehtaarituohto lähes kolmanneksella laskenut ja väkiluku vuosittain lisääntynyt, ei Suomi maataloustuotannossa toistaiseksi ole läheskään omavarainen.

Sodan aikana on karjakanta vähentynyt 1.377.840—1.120.940 nautayksikköön; sikojen, lampaitten y.m. pienerin karjan luku on myös pienentynyt suhteellisesti. Väki-rehujen ja heinien puutteessa on lehmien lypsykyky heikentynyt, joten maidon, vain- ja lihan tuotannossa on huomattava vajaus. Onkin välttämätöntä, että karjatalouden tuotanto saadaan nopeasti lisääntymään.

Asuntoviljelmien yhteinen maapinta-ala on 14.730.092 ha. Maakäyttö jakaantuu hehtaareissa ja prosenteissa seuraavasti:

Puu- ja kasvitarihamaata	8.434 ha	0,1 pros.
Peltoa	2.283.109	15,5
Luonnonniittyä	307.858	2,1
Raivattua luonnonlaidunta	68.580	0,5
Metsämaata	10.216.480	69,3
Joutomaata, tontteja, teitä	1.845.631	12,5
	14.734.092 ha	

MAANOMISTUKSEN JAKAANTUMINEN.

Maassamme on vuoden 1918 jälkeen maanomistuksen alalla toteutettu useita uudistuksia, kuten torpparivapautus ja säädetty erilaisia asutuslakeja, mutta silti on jako varsin epäoikeudenmukainen. M.m. on 26.411 vuokraviljelijää, joista asutuskeskuksissa 9.349 ja loput maaseudulla. Maassa on paljon maantaruksijoita, ja kun alle 2 ha viljelmiä on 80.411, 2—10 ha omistajia 155.699 ja kun yli 100 ha viljelmiä on vain 731 ja 50—100 ha viljelmiä 2503 ja näillä yhteensä 285.795 ha peltoa eli 12,5 pros. pinta-alasta, ja vaikka esitetyt numerot ovat epätarkkoja, osoittavat ne, että täydellisen maareformin aikaansaaminen on meillä välttämättömyys. Yhtiöt omistivat v. 1938 koko maapinta-alasta 6,4 pros.

Keväällä 1945 hyväksyttiin lähinnä sodanaikaisten lupaus-ten tähden maanhankintalaki, jonka mukaan ovat maansaantiin oikeutettuja:

1. sellaiset siirtolaiset, jotka ovat omistaneet tilan tai tontin luovutetulla tai vuokratulla alueella,

2. sotainvaliidit, -lesket ja -orvot ja perheelliset rintamamiehet,

3. sellaiset maatalous- ja metsätyöläiset, jotka joutuivat menettämään työpaikkansa tätä lakia täytäntöön sovellettaessa,

4. sellaiset vuokramiehet, joilta hallitsemastaan vuokra-alueesta oleellinen osa, tai kokonaan otetaan tämän lain mukaiseen käyttöön,

5. määrättyin rajoituksin myös lisämaantaruksijat.

Maanhankintalakia on nyttemmin toteutettu, ja edellä esitetyt numerot eivät enää tällä kertaa vastaakaan täyttä todellisuutta, mutta silti on siirtoväen maansaanti kuitenkin suurimmaksi osaksi ratkaisematta. Sodasta eniten kärsineet maantaruksijat ovat hajoitettut eri puolille maata ja odottavat, että sodan aikana auliisti luvatut uudet asuinpaikat järjestetään mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla. Maanhankintalain piiriin eivät sisälly perheettömät rintamamiehet, työvelvolliset, pika-asutustilojen vuokraajat y.m. vuokraviljelijät, itsenäiseen maanviljelytyöhön kykenevät maataloustyöläiset, kalastajat, asuntotonttia haluavat teollisuustyöläiset sekä lisämaansaanti on monilla rajoituksilla saatettu kovin hankalaksi ja puutteelliseksi. Siksi olisi lakia muutettava niin, että maantaruksijat tulisivat saamaan maata.

L Aidunkysymys.

Laidunkysymys on järjestämättä. Missä pieneläjä on saanutkin laidunta eläimilleen, on korvaus niin suuri, että se ylittää kaikki kannattavuuslaskelmat. Usein laitumen vuokraksi kelpaa ainoastaan päivätyö, ja entinen torppariajan taksvärkkityö on siten uudelleen entistä kohtuuttomampana otettu täytäntöön. Maanhankintalaki edellyttää kyllä valtion varoilla kunnostettavien ja pientalouksille vuokrattavien viljeltyjen laitumien järjestämistä, mutta niiden järjestämisestä ei ole vielä ollut käytännöllistä merkitystä. Kun maassa on suuri puute myös karjataloustuotteista, on laidunasian järjestäminen jo ensi kesänä erittäin kiireellinen tehtävä. Erittäin kiireellinen asia on saada järjestettyä ainakin kaikille 1—5

lehmän omistajille ensi keväksi laidun. Samalla on kuitenkin tehokkaasti edistettävä useampia vuosia kestävästä viljellyn laidunmaan järjestämisestä.

LUOVUTUSPERUSTEET.

Maataloustuotteiden luovutusperusteet ovat suurviljelijöitä suosivia ja epäedullisissa olosuhteissa sijaitsevat pienviljelijät ovat kohtuuttomien rasiusten alaisia. Luovutusperusteet on muutettava sellaisiksi, että ne edistävät tuotannon kohottamista ja vastaavat asianomaisen tilan tuotantokykyä viljelysmaat on uudelleen luokiteltava. Pinta-alan mittausta on uudelleen toimitettava. Karjataloustuotteiden luovutuksessa pyrittävä hehtaari-perustaan. Koelypsypakko tarpeellomana poistettava. Hyvät, tuottoisat rotukarjat luokiteltava korkeamman tuotantokyvyn mukaan. Viljelyksien sijainti vyöhykejaon perusteella otettava huomioon. Lihanluovutusvelvollisuus, joka tähän asti on ollut 2 nautayksiköltä, on kohotettava. Luovutusperusteitten muutosta suunnitteleva toimikunta onkin kohottanut sen 3 nautayksikköön, mutta varsinkin suurperheisten talouksien kohdalla on sitä vielä kohotettava. SKDL:n toimenpiteillä jo vuoden 1945 kesällä tuli hyväksytyä se periaate, että perheen suuruus otetaan lihanluovutuksessa huomioon.

MAATALOUDEN TUKEMINEN.

Maamme yleisen taloustilanteen kannalta on välttämätöntä, että maatalous saatetaan mahdollisimman järkipäiselle kannalle. Peltoa on lisättävä, sen raivaamisesta on edelleen maksettava raivauspalkkiota. Valtion toimesta on saatava uusia alueita viljelykselle ja senvuoksi edistettävä koneellista raivausta, sekä tuettava osuustoiminnallista raivaustyötä. Metsämaiden kasvullisuutta on ojituksen kautta parannettava. Pienviljelijöille on suoritettava niistä riittävä palkkio. Vesiperäisten maitten kuivausta on suoritettava ja niiden saattamista viljelyskelpoiseen kuntoon edistettävä. Väkilannoitteita on hankittava. Lantaloiden rakentamista ja hoitoa on kehitettävä. Pienviljelijäin neuvontatyötä on valtion toimesta entisestään tuettava. Suurmaanviljelijöitten järjestöjen yksinoikeudet maatalousasiain järjestämisessä on lopetettava ja pienviljelijäin järjestöille, etenkin Pienviljelijäin Liitolle, annettava enemmän osuutta asiain hoidossa, sekä valtion määrärahojen jaossa.

Sodan aikana on hevosten lukumäärä vähentynyt ja huonon reutilanteen takia niiden kunto huonontunut, ja kuin kuljetusvälineet ovat myös sekä vähentyneet että huonontuneet, on hevosvoimaa pakko käyttää jälleen niissä tehtävissä, missä ennen sotia käytettiin autoja. Siksi onkin välttämättä viljelysmaiden tehokasta muokkaamista kehitettävä suuremman koneellistuttamisen avulla.

Pientalouksien on saatava yhteistä konevoimaa, ja siksi on SKDL:n eduskuntaryhmä tehnyt aloitteen yhteisten maatalouskoneasemien perustamisesta valtion varoilla. Eduskunta lausui hallitukselle toivomuksen, että se valmistelisi koneasemien perustamista kokeilutarkoituksessa. Yksityisten talonpoikien muodostamia koneosuuksuntia olisi lainoilla autettava. Käytännöllisenä järjestäjänä tulisi olla valtion valvonnassa olevan organisation, jonka johto on määrättyllä, valtion valvonnassa olevalla yhtymällä. Yhtymän olisi perustettava tarpeellinen määrä keskusvarastoja ja korjaamoja ja näiden lisäksi eri puolille maata maataloudellisia yhteistoimintakeskuksia.

Aitauslainsäädäntö on saatava sille perustalle, että jokainen, jolla on viljelyksiä, suojelkoon niitä eläinten tuhoilta, ja aitausrasitus jaettakoon naapurusten kesken kunkin omistaman tilan pinta-alan perusteella.

MAATALOUDEN VEROTUS.

Maatalouden verotus on saatava oikeudenmukaiselle pohjalle. Veroperuste, tosin pienillä luokituksilla, on suunnilleen sama oli suurtilallinen tai karun, hallaisen seudun raataja. SKDL:n hallitusryhmä onkin hallitukselle maatalouden veroperusteita määrättäessä ehdottanut, että 0—10 ha viljelmillä olisi veroperuste puolet kirjanpitoiloihin verrattuna, 25—50 ha 3/4, ja 50 ha ylöspäin sama veroperuste kuin kirjanpitovelvollisilla tiloilla. Nämä perusteet olisivat Uudenmaan, Turun, Hämeen, Kymen, Vaasan ja Ahvenanmaan lääneissä. Sensijaan Kuopion ja Mikkelin lääneissä olisi viljelmiin nähdä 5 ha nousu, joten 0—15 ha tiloilla olisi veroperuste 1/2 kirjanpitoiloille lasketuista veroista, Oulun ja Lapin lääneissä olisi 10 ha nousu, joten näissä pohjoisissa lääneissä olisi alle 20 ha 1/2 kirjanpitoarvioista, 20—35 ha 2/3, 35—60 3/4 ja yli 60 ha viljelysaloilla saman kuin kirjanpitovelvollisilta tiloilta verotettu arvo. Isäntävero on otettava tilan suuruuden ja todellisten hallintokustannusten perusteella.

KALASTUS JA METSÄSTYS.

Kalastus on meidän pitkillä rannikoillamme, saaristossa ja tuhansien järvien maassamme tärkeä elinkeinon ala. Kiristyneen elinkeinotilanteen vuoksi on kalastuksen merkitys sitäkin suurempi. Teollisuusseutujen vähäväkiset tarvitsevat riittämättömien säännöstelyjen elintarveannosten ja työhuoneissa vallitsevien huonojen olosuhteiden tähden vaihtelua. Siksi onkin entistä tähdellisempää saada n.s. jokamiehen kalastuslaki edelleen kehitettyä, että kalastusta rajoittavista säännöksistä päästäisiin.

Kalastusoikeuksissa olisi muutenkin saatava muutoksia, niin ettei manttaali- y.m. monopolioikeuksiin suuntautuva kalavesien käyttöoikeus pääsisi vaikeuttamaan köyhemmän ammattikalastajaryhmän elinkeinonharjoittamismahdollisuuksia. Erikoisesti olisi kiinnitettävä huomiota valtion kalavesien vuokrausoikeuksiin ja niiden järjestämiseen. Tähänastisesta pääomanomistajain suosimisesta, ja heille kalastusoikeuksien turvaamisesta on luovuttava ja turvattava vähävaraisimmille ammattikalastajille oikeus myös valtion omistamille kalastusvesille. Samanaikaisesti on entistä voimaperäisemmin valtion toimenpitein edistettävä kalavesien hoitoa ja kalakantamme lisäämistä.

Kalastusvälineitten hankintaa maahamme on myös tehostettava ja samalla kiinnitettävä huomiota niiden entistä tasapuolisempaan jakoon. Valtion toimenpitein on avustettava vähävaraisten ammattikalastajien kalastusvälineitten hankintaa avustuksin y.m. sopivin muodoin. Erikoisesti olisi kiinnitettävä huomiota vähävaraisten ammattikalastajien yhteistoimintaan, tuettava ja kehitettävä sitä.

Tärkeä merkitys on myös metsästyksellä ja metsästys-oikeuden tulee olla omistussuhteesta riippumaton. Rikkaita suosivat metsästysoikeudet kokonaan poistettava. Siis metsästyksensä vapaaaksi pieneläjien elinehtojen turvaamiseksi.

RAKENNUSTOIMINTA.

Rakennustoiminnan järjestäminen on koko maan kannaltakin äärimmäisen vaikea. Ensinnäkin on yleinen asuntopula vallitsevana. Suurin se on kaupungeissa ja teollisuuskeskuksissa, mutta siirtolaisuuden seurauksena ilmenee se myöskin maaseudulla. Sotatoimien yhteydessä tuhoutui asuntoja, mutta kun saksalaiset järjestelmällisesti polttivat ja hävittivät koko Lapin läänin alueen ja huomattavan osan Oulun

läänin, on siellä tilanne aivan kestämaton. Asukkaat joutuvat siellä olemaan aivan tilapäisluontoisissa suojissa. Kuitenkin olisi pyrittävä rakentamaan rakennukset niin, että ensi kiireessä rakennettuun osaan voidaan myöhemmin yhdistää lisää samaan kokonaisuuteen. Huolellisesti kootut ja tiivistetyt tehdastalot ovat useissa tapauksissa osoittautuneet taroituksenmukaisiksi.

Rakennustarvikkeiden, kuten sementin ja naulojen jako, on ollut huonoa, koska niiden jaosta ovat huolehtineet tuottajapiirit. Rakennuskustannukset säännötetyillä hinnoilla tulevat niin suuriksi, että pientalouksien tulee saada sitä varten halpakorkoisia lainoja ja avustuksia. Tuotantoa edustaviin talousrakennuksiin, kuten AIV-rehusäiliöiden, puimaloiden, rehusuojien y.m. rakentamisen edistäminen on koko maan kansantalouden kannalta erittäin tärkeätä. Valtion toimesta on järjestettävä tehokasta ja kunkin paikkakunnan oloihin sopivaa rakennusneuvontaa.

JÄRJESTÖ- JA VALISTUSTOIMINTA.

Saadaksemme maalaisväestön keskuudessa suoritettavan järjestely- ja valistustyön tarkoitustaan vastaavaksi, on meidän kehitettävä talonpoikain omien elimien toimintaa. Jokaiseen piiritoimikuntaan ja suurempiin maaseutuosastoihin on asetettava talonpoikaisjaostot. Maantarvitsijain toimikuntien työtä on kehitettävä niin kauan, kunnes sillä alalla päästään tuloksiin. Maaseutuväestölle on lisättävä maataloudellista opinto- ja neuvontatyötä, samoin niiden asioiden ohjausta, jotka ovat yhteisiä palkkatyöläisille, sekä maataviljeleville. Talonpoikain ja työläisten yhteistyö on saatava entistä laajemmaksi ja tiiviimmäksi. Sanomalehtien, opintokerhojen, retkeilyjen avulla tutustuttava mahdollisimman laajoihin aloihin, mm. retkeilyt Neuvostoliittoon y.m. demokraattisiin maihin, missä rakennettavien maataloudellisten saavutusten valossa voimme mekin paremmin rakentaa maatamme.

Kunnallinen toimintamme

(Alustus SKDL:n liittokokoukselle)

Kunnallinen toimintamme perustuu siihen yhteiseen kunnallisvaaliohjelmaan, joka yhdessä sos.dem. puolueen kanssa luotiin viimeksi suoritettuja kunnallisvaaleja varten. Siinä mainitaan, että samanlaisia epäkohtia ja puutteita, joita on ilmennyt valtiollisella, esiintyy myöskin kunnallisella alalla ja että näiden puuttellisuuksien ja epäkohtien poistamiseksi ovat SKDL ja Sos.Dem. Puolue sopineet vaaliliitosta ja yhteisestä kunnallisohjelmasta.

Tämä ohjelma perustuu tahtoon murskata taantumuksellisten voimien ylivalta ja pyrkimykseen saada kansanvaltaiset voimat johtavaan asemaan kunnallisessa toiminnassa. Täten siis kunnallisohjelmamme päämäärät ovat samat kuin liittomme yleiset periaatteet. Nämä periaatteet saivat vaaleissa voimakkaan tunnustuksen valitsijoiden taholta. Vaalien tuloksena oli liittomme huomattavan runsas edustus kunnallisissa elimissä. Liitollemme avautui näinollen huomattavassa määrin mahdollisuuksia käytännöllisen toiminnan aloittamiseksi kunnallisella alalla. Näitä mahdollisuuksia on nyt käytettävä.

DEMOKRATIAN VOIMAT ESIIN JA TOIMINTAAN.

Taantumuksellisten aineiden syrjäyttäminen kunnallisista elimistä on yksi tehtäviämme. Demokratiaa kunnallisella alalla ei voida muuten toteuttaa. Parhaimmatkaan ohjelmat ja periaatteet eivät pääse toteutumaan ilman tarvittavia toimeenpanijoita. Paitsi sitä, että kunnallisissa elimissä pyrimme voimasuhteittemme mukaisella tavalla taantumuksen edustuksen syrjäyttämiseen, on muitakin keinoja käytettävä. Kaikkia liittoomme kuulumattomia henkilöitä ei ole ilman muuta asetettava taantumuksen leiriin. Liittomme ulkopuolella on huomattavasti henkilöitä, jopa ryhmiä, joiden kanssa on mahdollista päästä yhteistyöhön. Tällaisia tilaisuuksia ei ole syytä jättää käyttämättä, vaan on pyrittävä yhteistyöhön kaikkien edistyksekkäiden aineiden kanssa, sillä demokratian toteuttaminen ei ole, eikä voi olla yksinomaan SKDL:n asia. Samoin on vastustajistakin valittava vähemmän taantumuksellinen henkilö, ellei omia taikka liittolaistemme edustajia voida valita.

KUNTIEN SOSIAALISET TEHTÄVÄT.

Kunnan tehtävät ovat valtaosaltaan luonteeltaan sosiaalisia. Näinollen kunnan taloudellisiakaan asioita ei voida hoitaa yksityiskapitalistisella tavalla. Se olisi ristiriidassa kunnan sosiaalipoliittisten tehtävien kanssa. Tässä suhteessa demokratian ja taantumuksen pyrkimykset ovat räikeimmin ristiriidassa. Kapitalistisella taholla pyritään kunnan työnantaja-asemaa käyttämään työläisten ja virkailijain palkka- ja työehtojen polkemiseen. Koulu-, huolto-, verotus- ja muissa kysymyksissä pyrkii taantumus supistamaan kuntien velvollisuuksia. Paitsi sitä, että tämä sotii työtätekevien etuja ja pyrkimyksiä vastaan, on tämän suuntainen esiintyminen kunnallislakien sisimmän hengenkin vastaista. Kunnan tehtäväksi kapitalistisessa yhteiskunnassa on tullut esiintyä jonkinlaisena yhteiskunnallisten epäkohtien tasoittajana ja sellaisten tehtävien suorittajana, mitkä eivät vapaaseen kilpailuun perustuvassa yhteiskunnassa ole ilman julkisoikeudellisen yhdyskunnan järjestelyä mahdollista. Niinkauan kuin kuntien tehtävät ovat yhteiskunnassa tällaiset, on meidän pyrittävä kuntien avulla näitä tehtäviä suorittamaan ja toimimaan siten, että yhteiskunnallisten epäkohtien aiheuttamat rasitukset tulevat niiden aiheuttajien kannettavaksi.

KUNTA TYÖNANTAJANA.

Heikosti palkattu, epäoikeudenmukaisilla työehdoilla varustettu kunnan työntekijä, on painamassa alas kaikkien työtätekevien elintasoja. Tästä syystä onkin työtätekevien kunnallispolitiikassa aina kiinnitetty huomiota kunnan saattamiseen mallityönantajaksi. Taantumuksen päinvastainen itsekäs menettely, varsinkin ns. pulavuosilta, on tässä kysymyksessä varoittavana esimerkkinä. Kunnallisissa elimissä on syytä kiinnittää tähän kysymykseen tarpeellinen huomio.

HUOLTOTOIMI.

Kunnan tehtävät yhteiskunnallisen huollon alalla ovat laajat. Kaikkien niiden räikeiden, epäoikeudenmukaisista yhteiskunnallisista oloista johtuvien epäkohtien tasoittaminen, joita jatkuvasti ilmenee, on Suomessa keskittynyt pääasiassa kuntien suoritettavaksi. Tässä suhteessa huoltolakimme antavat kunnille huomattavan paljon toimivaltaa ja velvollisuuksia. Kuinka nämä kunnat velvollisuutensa suorittavat, riippuu suurimmaksi osaksi kuntien hallinnoissa vallitsevasta hengestä.

Demokratia ei voi hyväksyä, että yhteiskunnan jäsenet joutuvat olemassaolon taistelussa avuttomana sortumaan. Demokratian edustajien tehtävänä onkin valvoa, että yhteiskunnallisen huollon tehtävät suoritetaan kuntienkin mittakaavassa mahdollisimman oikeudenmukaisesti. Se on kaikkien työtätekevien yhteinen pyrkimys.

KOULU- JA SIVISTYSTOIMINTA.

Kunnilla on huomattavia tehtäviä koulutoimen ja kansansivistystyön alalla. Näitä tehtäviä määritellään lainsäädännössä: Kuntien hallinnossa vallinneen taantumuksellisen suuntauksen vuoksi ei tätä tehtävää ole suoritettu koko kansan ja maan etujen mukaisesti. Monet tällä alalla kunnille lankeavat tehtävät on jätetty kokonaan suorittamatta. Demokraattisten aineiden tehtävänä on valvoa koulujen, kirjastojen, työväenopistojen ja koko kansansivistystyön saattamista demokraattisille raiteille. Vähävaraisten kansalaisten sivistystarpeita on taloudellisesti tuettava ja opetuksen sisältö saatettava demokraattiseksi. Kaikkiin sivistystoiminnan alalla ilmeviin opetustehtäviin on pyrittävä valitsemaan demokratialle myötämielisiä henkilöitä.

VEROTUS.

Kunnalliset verolait kaipaavat perusteellisen muutoksen. Nykyisten verolakien mukaan jää verotuksen raskain paino vähävaraisten harteille. Mutta paitsi verolakien muutoksia, tarvitaan verotusolojen parantamisessa voimakasta työtä kuntien omassa keskuudessa. Parhaatkaan lait eivät sinänsä voi poistaa verotuksen epäoikeudenmukaisuutta. Täytäntöönpano merkitsee vähintään yhtä paljon. Edustuksemme kuntien veroelimissä tulee tässä suhteessa toimia voimaperäisesti. Suurten verotettavien tulojen salaamista on pyrittävä estämään ja vähävaraisille koetettava hankkia kaikki lain myöntämät helpotukset.

TYÖTÄTEKEVIEN YHTEISIÄ ETUJA AJETTAVA.

Yhteiskunnallisen huollon, koulu- ja sivistystoiminnan, ja monen muun kunnallisen tehtävän oikeudenmukainen suorittaminen kysyy useissa tapauksissa huomattavasti kuntien varoja. Tämä taasen saattaa merkitä toistaiseksi verojen kas-

uva. Tätä seikkaa käyttää taantumus hyväkseen, vedotessaan valitsijoihin, eikä suinkaan ilman tulosta. Löytyy paljon kansalaisia, joiden yhteiskunnallinen käsityskyky ei ole vielä tarpeeksi kehittynyt. Tällaiset henkilöt näkevät vain oman persoonallisen hetken etunsa. Samoin on useissa tapauksissa myös kunnan työntekijöiden laita. Niissä löytyy henkilöitä, joiden mielestä työtätekevien edustuksen tärkeimpänä tehtävänä olisi toimia kunnallisissa elimissä yksinomaan jonkinlaisina kunnan työläisten ammatillisten järjestöjen apueliminä. Muut tehtävät olisivat muka toisarvoisia. Tämä ei ole työtätekevien kunnallispolitiikan päätarkoitus. Edustuksemme tulee toimia kaikkien kunnan työtätekevien aineellisen ja henkisen aseman korjaamiseksi.

Emme voi jättää yhteiskunnallista huoltoa kehnolle kunnalle, emme kansan sivistystoimintaa tarpeellista huomiota vaille, emmekä kohdella kuntien työntekijöitä kapitalististen riistoperusteiden mukaan, vaikka kaikki tämä aiheuttaisikin menoja kunnille ja sen kautta mahdollisesti verojenkin kasvua, jota tuskin voidaan kokonaan välttää niin kauan kuin verotuslakimme ovat nykyisellä kannallaan. Tehtävämme on toimia yhteisten ja yleisten työtätekevien etujen mukaisesti.

KUNNAN ETU.

Paitsi selviä ja suoranaisesti työtätekeviin kohdistuvia kysymyksiä, löytyy kunnallisella alalla asioita, joissa työtätekevien etu on vähemmän selvästi havaittavissa. Usein on työtätekevien edustus kunnallisissa elimissä sivuuttanut tällaiset kunnalliset tehtävät vähemmällä huomiolla taikka jättänyt ne kokonaan vastustajien hoidettavaksi. Tämä ei ole oikein. Se ei sovi ainakaan demokratisoimiseksi ja maan taloudellisen aseman kohottamiseksi siitä kaoksesta, mihin se rikollisten sotiemme vuoksi on ajettu. On käsitettävä, että kaikki yhteiskunnalliset kysymykset ovat koko kansan, siis myös työtätekevän väestön kysymyksiä. Siis sellaisetkin asiat, joissa työtätekevien etu ei ole välittömästi nähtävissä, on kunnalla hoidettava. Näitä tehtäviä on: huolehtiminen kunnan omaisuudesta, järkipäiväisen työn johto, kunnan omaisuuden ostot ja myynnit ja koko kunnan talouspolitiikka. Kunnan etujen valvominen ei ole ristiriidassa työtätekevien edun kanssa, ellei siihen nimenomaan sisälly taantumuksellista politiikkaa, joka ajaa omia pyyteitään kunnan edun nimessä.

KUNTIEN ASIOITA HOIDETTAVA MAAN EDUN MUKAISESTI

Kunnallisella toiminnalla on vaaransa muodostua nurkkakuntalaisuutta suosivaksi. Liian suuri ja lyhytnäköinen oman kunnan edun ajaminen johtaa helposti ristiriitoihin niin valtion kuin toistenkin kuntien kanssa, sekä vieroittaa kansalaiset laajemmasta ajattelusta, jonka kehittyminen on kuitenkin välttämätöntä parempaan yhteiskuntaan pyrittäessä. Kuntien yhteistoiminta on suoritettava ja niiden läheistä yhteistyötä valtion kanssa kehitettävä.

KUNNALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ UUDISTETTAVA.

Kuntien asema yhteiskunnassa ei suinkaan ole paikoillaan pysyvä olotila. Yhteiskuntaelämän kehittyessä muuttuu myös kunnan suhde valtioon. Tässä suhteessa onkin jo tapahtunut muutoksia, jotka eivät kaikissa suhteissa ole verrannollisia kuntien tehtäviin nykyisten kunnallislakiemme puitteissa. Kunnallislakiamme on siis muutettava. Tässä muutoksessa on huomioitava kuntien tehtävien kasvu ja tehtävien suunta. Maan demokratisoiminen vaatii laajojen kansankerrosten vetämistä omakohtaiseen täytäntöönpanevaan työhön. Tässä tulevat kunnat erikoisen huomion kohteiksi. Demokratian kannalta ei kuntien tehtävien merkitystä ole syytä vähentää. Niiden tehtäville on lainsäädännöllä annettava vaan demokraattinen suuntaus. Kunnallislakiamme on siten muutettava, että kuntia estetään harjoittamasta taantumuksellista politiikkaa ja helpotetaan niiden mahdollisuuksia harjoittaa laajoja kansankerroksia tukevaa edistyksellistä politiikkaa.

YHTEYS VALITSIJOIHIN.

Edustuksemme kunnallisissa elimissä tulee olla jalkuvassa ja kiinteässä yhteistyössä joukkojen ja niiden järjestöjen kanssa. Kunnallispolitiikka vaatii laajojen kansankerrosten mukanaoloa. Monet kysymykset ovat sellaisia, että niiden selostaminen valitsijoille on välttämätöntä yksin valistuksellistakin kannalta. Käytännöllisten tehtävien selostaminen joukoille on yksi vaikuttavimpia valistuksen muotoja. Toisaalta taasen estää läheinen yhteistyö joukkojen ja järjestöjen kanssa kunnallisissa elimissä toimivista edustajistamme muodostamasta erikoista kunnallismiesten kastia, joka vaara eristäytyneisyydestä seuraa. Järjestötoimintamme joutuu toistaiseksi kunnallisten tehtävien vuoksi kärsimään toimivoimien puutet-

ta. Tätä puutetta ei voida muuten korvata kuin toimimalla kunnallisissa elimissä siten, että toimintamme vetää uutta voimaa järjestöihin ja myös vastaisuudessa kunnallisiin tehtäviin. Siis järjestöjen ja edustajiemme yhteistyö on niin kunnallisen toimintamme kuin varsinaisen järjestötoimintammekin menestyksen ehtoja. Järjestöissä on voimamme. Se tulee jokaisen kunnallisissa tehtävissä olevan liittomme jäsenen muistaa.

Valistustyö

(Alustus liittokokoukselle.)

SKDL:n pyrkimyksenä on muodostua laajaksi työtätekevien joukkojen yhdyssiteeksi. Olematta itse varsinainen puolue, on jäsenyys siihen ollut mahdollinen myöskin työtätekevien piiristä nousseille, erillisille poliittisille puolueille ja ryhmittymille. Sen demokraattinen järjestö rakenne on tarjonnut niille mahdollisuudet omien näkökantojen esittämiseen. Sellaisen menettelyn tuottama etu on ilmeinen, sillä siten on SKDL tehoisesti vaikuttanut työväen piirissä esiintyneiden erillisten näkökantojen yhdistämiseen ja haitallisten ennakkoluulojen poistamiseen. Näin on SKDL:n onnistunut saada jäsenyyteensä maamme työtätekevien tietoisin ja aktiivisin osa ja yhdistää se keskitetysti toimimaan fasismin hävittämiseksi ja todellisen demokratian voimaansaattamiseksi.

On syytä todeta, että taantumuksellisella ajatustavalla on maassamme vielä huomattava vaikutus. Taantumus puolustaa sitkeästi asemiansa, ja sen voittaminen vaatii aikaa ja voimakasta valistustyötä. Taantumus on karkoitettava tähänastisista valta-asemistaan. Talouselämämme on demokraatisoitava, samoin valtiokoneisto ja kulttuurielämämme eri haaraumat uudistettava ajan vaatimuksia ja henkeä vastaviksi.

Näitä tehtäviä silmällä pitäen on SKDL:n valistustyö suunniteltava ja ohjattava. Demokratiaa rakentamaan on herätettävä ja kasvatettava ei yksinomaan palkkatyöläiset, vaan myöskin talonpoikaisto ja henkisen työn tekijät, sivistyneistö. Demokraattiset periaatteet on saatava vallitseviksi kaikessa kasvatustyössä, kouluissa, oppilaitoksissa j.n.e. Tässä työssä

on harkitusti käytettävä hyväksi myös niitä valtiollisia ja kunnallisia laitoksia, joissa meillä on mahdollisuus vaikuttaa. Mitä tarmokkaammin tällainen herätystyö suoritetaan, sitä kevyemmin siirtyminen epäoikeudenmukaisista, taantumuksellisista olosuhteista parempiin taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin oloihin tulee tapahtumaan. Hetkeksikään laiminlyömättä valistus- ja kasvatustyötä varsinaisen palkkatyöväestön keskuudessa on siis nykyhetkellä syytä kohdistaa erikoista huomiota yhteiskunnalliseen herätystyöhön sivistyneistön ja talonpoikaiston keskuudessa. Näiden yhteiskuntapiirien entiset epäluulot työväenliikettä kohtaan on voitettava ja käännettävä heidän taantumukselle edullinen epäröintinsä aktiiviseksi pyrkimykseksi, yhdessä tietoisien palkkatyöväestön kanssa, löytää ulospääsy siitä kaaoksesta, johon niin talous- yhteiskunta- kuin kulttuurielämämme fasistisen sotapolitiikan johdosta joutui.

Valistustyömme tehtävänä on myös paljastaa se työtätekevien rintamaa hajoittava taantumuksellinen politiikka kansallisuus-, uskonto-, siirtoväen- y.m. kysymyksissä, jota taantumuksellinen suurporvaristo harjoittaa.

Vakavaa huomiota on niinkään kiinnitettävä järjestöjemme jäsenistön syvällisempään tiedolliseen kasvatustyöhön. Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota myös sosialismin teorian tutkimiseen ja sosialismin periaatteiden selvittämiseen laajoille työtätekeville joukoille, kuten yleensäkin teoreettisen tietoisuuden kohottamiseen. Ilman sellaista ei nykyinen puute pystyvistä toimintavoimista ole poistettavissa. Juuri tämän puutteellisuuden aiheuttamat haitat ovat toiminnassamme kipeästi havaittavissa. Ja tilannetta on ollut omansa heikentämään vielä sekin seikka, että järjestöjemme on ollut pakko luovuttaa huomattava määrä kokeneimmista ja tietoisimmista voimistaan valtion- ja kunnallisen elämän erilaisiin johtotehtäviin.

ORGANISATIO JA MUODOT:

Liittomme valistustyöorganisaatiota on edelleen kehitettävä ja laajennettava kasvaneiden vaatimusten mukaisesti. Liiton valistusjaoston työntekijöitä on lisättävä ja suunnitelmallisuus koetettava ulottaa mahdollisimman laajalle. Vain mahdollisimman hyvän ennakkovalmennuksen ja suunnittelun kautta voidaan valistustyö saada tehokkaaksi, yhtenäiseksi ja taloudellisesti edulliseksi. Piiritoimikuntien yhteyteen on perustet-

tava valistusjaosto, jos sellaista ei vielä ole ja samaa menettelyä on noudatettava suurimpien perusjärjestöjen johtokunnissa. Perusjärjestön valistusjaoston tai johtokunnan alaisena on organisoitava toimimaan opintokerhot, huvitoimikunnat, kirjallisuustoimikunnat j.n.e. Liiton, piirin ja perusjärjestön valistusjaosto on polkittisesti ja organisaatorisesti vastuussa alueellaan tapahtuvasta jäsen- ja joukkovalistustyöstä ja on velvollinen kehittämään sille ajanmukaisia toimintamuotoja.

Kurssi- ja kerhotoiminta on saatava säännölliseksi niin, että se pystyy poistamaan sen huutavan toimitsija- ja valistustyöntekijäin puutteen, mikä yhä jatkuu järjestöjemme laajentuessa. Tässä työssä on Liiton valistusjaoston edelleen parannettava opiskeluohjelmia määrällisesti ja laadullisesti. Entistä enemmän on käytettävä myös hyväksi Työväen Sivistysliitolta saatavaa apua, sen kurssseja, ohjaajia, kirja-apua, kirjopistoa j.n.e., niin myös työväenopistojen yhteydessä toimivia, sopivia piirejä ja luentoja, Työväenopistojen puhujien, lausunnan, laulun, kunnallisasiain- j.n.e. asiantuntijoita on myös syytä ryhtyä käyttämään jäsentemme ja erikoisesti kerho-ohjaajiemme kouluttamiseen. Tällaisten yleisten kulttuurilaitosten hyväksikäyttö edellyttää kuitenkin, että se tapahtuu järjestöjemme ohjauksella ja kurin alaisena. Siten joukkovoimamme säilyy yhtenäisenä valistustyönkin alalla. Kerhotyössä on erikoisesti huomioitava valtiollisten ja kunnallisten toimintavoimien kasvattaminen.

Valistuskeskuksen työ ohjelma- ja puhujavälityksen alalla on osoittautunut edulliseksi. Ohjelmaryhmiä säännöllisinä propagandatyöntekijöinä on saatava jokaiseen perusjärjestöön, joiden ryhmien on ryhdyttävä yhteyteen yhteisen valistuskeskuksen kanssa. Mitä laajempi tämä ryhmien verkosto on, sitä suuremmat mahdollisuudet ovat ohjelmiston parantamiseen ja kustannusten vähentämiseen. Paikallisten ohjelmaryhmien on oltava yhteistoiminnassa ohjelmiston tilaamisessa (että yhteensattumista vältetään) ja ohjaajavoimien kasvattamisessa. Paikallisesti valmistettujen ohjelmanumeroiden toimittaminen valistuskeskukselle auttaa ohjelmiston monipuolistamisessa. Ohjelmaryhmillemme sopivien ohjelmiston valmistajien kouluttamiseen on käytävä suunnitelmallisesti, sillä laadullisesti korkeatasoisemman propagandaohjelmiston tekijöitä ei ole juuri lainkaan. Tässä on syytä auttaa Työläiskynäilijäin Liiton kerhojen muodostamista, jotka työskentelevät myös tällä alalla.

JULKAISUTOIMINTA JA KIRJALLISUUDEN LEVITYS.

Suullisen propaganda- ja järjestötyön ohella on liiton julkaisutoiminnalla ja perusjärjestöjen kirjallisuuden levitystyöllä ensiluokkaisen tärkeä asema valistustyössämme. Huolimatta siitä, että Kansankulttuuri ja muut niiden alaiset demokraattiset kustantamot, kirjakaupat ja asiamiehet levittävät tieteilistä ja kaunokirjallista kirjallisuutta, on järjestöjemme huolehdittava siitä, että niillä on omat kirjallisuustoimikunnat ja asiamiesverkostonsa. Tämä on välttämätöntä siksi, että suuri osa työtätekevää väestöä ei ole järjestöissämme, eivätkä osallistu tilaisuuksiimme, ja ne on saatava mukaan kirjallisuutemme avulla, reväistävä pois taantumuksellisen ja ala-arvoisen kirjallisuuden lukijain piiristä.

Kun liittomme julkaistavaksi jää pääasiassa päivänpolitiikkaan liittyvät propagandakirjaset, Vappu- ja Joulujulkaisu ja kalenterit, merkitsee se sitä, että ne on myytävä mahdollisimman huokealla ja nopeasti, mikä ei kirjakauppojen kautta ole mahdollista. Tämä levitysorganisaatio on tarpeellinen myöskin järjestöjemme merkkien, arpojen y.m. levittämiseksi. Tätä organisaatiota tulee käyttää myös joukkokamppailussa lehtiemme levittämiseksi.

Demokraattisten lehtien taloudellinen asema on heikko ja niiden käytössä olevat toimittajavoimat vähäiset. Siksi on jatkuvasti pyrittävä tukemaan lehdistöämme ja kohottamaan sen tasoa, toimitusvoimien kouluttamisen y.m. toimenpiteiden kautta. Tässä työssä on piiritoimikuntien pidettävä kiinteä yhteys lehtien toimituksiin ja perusjärjestöjen järjestettävä kirjenvaihtajien verkosto. Alulle saadun maatakäsittävän Demokraattisen Lehtipalvelun toimintaa on edelleen kehitettävä. Lehtien sisältö on satava entistä enemmän ja yhtenäisemmin vastaamaan liiton poliittista linjaa ja reagoimaan aktiivisesti päivänkysymykseen työtätekevien edun mukaisesti, jossa suhteessa on tähän asti esiintynyt hajanaisuutta.

Kirjallinen valistustyö ruotsalaisen väestön keskuudessa on ollut tavattoman vähäistä, johtuen sen taloudellisesta kannattamattomuudesta ja valistustyöhön käytettävien varojen niukkuudesta. Tässä suhteessa on käänne saatava aikaan ja pyrittävä julkaisemaan kaikki liiton julkaisut myöskin ruotsinkielellä. Tämä edellyttää, että ruotsalaiset järjestöt parantavat levitysorganisaatiota, jolloin tappion vaara pienenee. Tähän asti tuo organisaatio ei läheskään ole vastannut muuta ruotsalaista organisaatiota, jonka kehityksessä on tapahtunut nopeata nousua.

JOUKKOVALISTUSTYÖ.

Joukkovalistustyö, joka tähän asti on tapahtunut pääasiassa kamppailuluontoisena vaalien, merkkipäivien, kokousten y.m. yhteydessä, on saatava suunnitelman mukaiseksi ja jatkuvaksi. Tässä olisi huomioitava kolme pääalaa: a) järjestöjen jäseniin kohdistuva kasvatustyö, kokoukset, kerhot, järjestökirjastot, piirien kiertävät kirjastot j.n.e., b) järjestön ulkopuolelle kohdistuva valistustyö, iltamat, juhlat, maakunta- ja piirijuhlat, vierailuretket, kotiagitatio j.n.e., c) yhteys muuhin kulttuurijärjestöihin ja -elimiin ja vaikutus niiden kautta. Työväen Sivistysliitto, Työväenopistot, Työläiskynäilijöiden Liitto, Kansanelokuva, radio, kustantamot j.n.e.

Joukkovalistustyössä on erikoisesti huomioitava työ naisten ja nuorison keskuudessa, sillä suhteellisesti katsoen ovat nämä ryhmät toiminnallisesti jälessä muista ryhmistä. Lyhytnäköinen, jarruttava tai komentava suhtautuminen nuorisotyöhön, jollaista on joillakin paikoin esiintynyt, on nopeasti muutettava, sillä juuri nuorisosta saamme nopeimmin parhaimpia toimintavoimia laajeneville järjestöillemme. Tässä suhteessa on erikoisesti huomioitava se yliote, mikä taantumuksellisella propagandalla on maaseutunuorisoon ja se vanhoillisuus, joka vallitsee Kansanopistojen y.m. maaseudun kansansivistyslaitoksissa ja niiden ohjelmistossa. Sen vuoksi joukkovalistustyötä maaseudulla on erikoisesti voimistutettava, ja Kansanopistojen demokratisointiin on kiinnitettävä erikoista huomiota.

Valistustyössä sivistyneistön keskuudessa on myöskin löydettävä sen piirin tottumuksia ja kehitystasoa vastaavia muotoja ja saatava hyvällä alulla oleva sivistyneistön lähentyminen työväestöön parempaan vauhtiin. Mukaamme tulleista opettajista, ylioppilaista y.m. saamme myös nopeasti pätevää voimaa kasvatustyötämme varten ja kunnallisiin y.m. tehtäviin. Työstä sivistyneistön keskuudessa on nyt vasta muodostetun liiton sivistyneistön jaoston tehtävä toimintaohjelma, jonka mukaan vastaavia jaostoja on muodostettava piireihin.

SKDL:n järjestörakenteesta

SKDL on kokoonpantu yksityisistä jäsenistä, jotka maksavat liitolle ja alajärjestöille tulevan veronsa joko SKDL:n perusjärjestöjen, SKP:n, SNDL:n, EST:n Liiton yhdistysten kautta. Liittoon liittynyt henkilö maksaa veronsa vain yhden järjestön kautta ja on myöskin vaalikelpoinen liiton järjestöäänestyksessä vain tämän järjestön kautta. Samaan aikaan ovat SKP, SNDL ja EST liittyneet poliittisesti SKDL:oon, mutta eivät järjestöllisesti suoraan, vaan yksityisten jäsentensä kautta. Jäsenmaksut onkin ollut jaettuna kahteen luokkaan, ns. A- ja B-luokkaan. A-luokan jäseniin kuuluvat varsinaisten SKDL:n perusjärjestöjen jäsenet ja maksavat he nyt liittoveroa 2 mk, piiriveroa 2 mk ja kunnallisjärjestöveroa tavallissimmin 1 mk eli siis yhteensä 5 mk kuukaudessa. B-luokan jäsenmaksu, jonka ovat maksaneet SKP:n, SNDL:n ja EST:n kautta kuuluneet jäsenet, on ollut 25 pros. SKDL:n perusjärjestöjen jäsenten veroista.

Näiden keskusjärjestöjen jäsenten liittyminen SKDL:oon ei ole tapahtunut joustavasti. Keskusjärjestöjen alaiset osastot eivät ole useassa tapauksessa ilmoittaneet virallista liittymistänsä eivätkä suorittaneet jäsenverotilityksiään täsmällisesti. On ollut vallalla sellainen väärä käsitys, että SKDL:oon kuulutaan automaattisesti ilman mitään järjestöllistä yhteyttä ja siitä johtuvia velvollisuuksia. Ala-osastoissa ei ole käsitelty asiaa oikein ja tästä on johtunut suuria vaikeuksia piirijärjestöille ja myöskin kunnallisjärjestöille.

Verojen erilaisuus on tuottanut suuria vaikeuksia niiden kokoamisessa ja tilityksessä. Lukuisista ohjeista ja yksinkertaistetuista tilityskaavakkeista huolimatta eivät järjestöjen toimitsijat ole osanneet tehdä tilityksiä oikein, vaan on niissä jatkuvasti epäselvyyksiä ja virheitä, joiden oikominen tuottaa suurta lisätyötä piiritoimistoille ja myöskin liiton toimistolle.

Nykyisen järjestörakenteen voimassaollen on uusien mahdollisesti liittoomme liittyvien demokraattisten ryhmien liitettävä SKDL:oon siten, että niiden yksityiset jäsenet liittyvät osastojensa kautta liittoomme jäseniksi. Ofsi pyrittävä helpottamaan kaikkien demokraattisten ryhmien liittymistä yhteiseen demokraattiseen rintamaan ja siinä mielessä myöskin muutettava liittomme järjestörakennetta niin, että tällaiset järjestöt tai ryhmät kuuluisivat liittoon kollektiivisina jäseninä saaden jäsenmääränsä mukaan liiton sääntöjen määrittämällä tavalla

edustajansa kunnallisjärjestöön, piirijärjestöjen kokouksiin sekä liittokokoukseen.

Liiton, piirien ja kunnallisjärjestöjen verojen kokoaminen kuukausittain on osoittautunut hankalaksi ja rasittaa perusjärjestöjen vielä hyvin tottumattomia toimitsijoita. Samalla se tuottaa huomattavaa vaikeutta piirien ja liiton toimistossa tilityksiä selvitettäessä. Mitä useampaan erään vero on jaoteltu, sitä suurempi on virheiden tekomahdollisuus ja sitä suurempi on myöskin työ tilityksien kirjaamisessa kaikissa elimissä. Rästiläisten maksujen tarkkailu on ylivoimainen tehtävä liiton nykyiselle toimistolle. Täydellinen tarkkailu edellyttäisi jokaisen liiton jäsenen merkitsemistä omalle kortilleen. Tämä tietäisi kuitenkin liiton toimistohenkilökunnan lisäystä siinä määrin, että se ei vastaa tarkoitustaan, vaan tulee epätaloudelliseksi.

Sisäänkirjoitusmaksuista kerääntyvät summat ovat siksi pieniä, että niiden tilittäminen ja kirjaaminen piirissä ja liitossa ei vastaa tarkoitustaan. Perusjärjestöt, joille itselleen nyt jää vain hyvin vähän jäsenmaksuista tai ei laikaan, olisivat oikeutettuja pidättämään sisäänkirjoitusmaksuista kertyvät tulot kokonaisuudessaan itselleen. Jäsenmäärän vaihtelu käy täydellisesti selville tilityksestä ilman erikoista sisäänkirjoitusmaksujen tilitystäkin.

Edelläolevaan viitaten ehdottaakin Liittotoimikunta, että liittokokous hyväksyisi SKDL:n järjestörakenteesta ja verojen suorituksesta seuraavaa:

1. SKDL:n jäseniä ovat sen omien perusjärjestöjen kautta liittoon liittyneet henkilöt.

2. SKDL:n jäseniä ovat SKDL:oon liittyneet demokraattiset keskusjärjestöt tai ryhmät. Näiden keskusjärjestöjen tai ryhmien perusjärjestöt kuuluvat SKDL:n vastaaviin kunnallisjärjestöihin ja piirijärjestöihin omaten niissä samat oikeudet kuin SKDL:kin perusjärjestöt.

3. SKDL:n perusjärjestöt kokoavat jäsenmaksunsa neljännesvuosittain ja tilittävät liitto-, piiri- ja kunnallisjärjestöverot myös neljännesvuosittain. Jäsen, joka liittyy perusjärjestöön vuosineljänneksen alkupuolella, on velvoitettu maksamaan kulumassaolevan neljänneksen maksun. Loppupuolella neljänestä liittynyt olkoon vapaa sen neljänneksen maksusta ellei hän sitä halua vapaaehtoisesti maksaa. Puoli vuotta maksunsa maksamatta jättänyt katsotaan liitosta eronneeksi.

4. Liittoon demokraattisten keskusjärjestöjen tai ryhmien kautta liittyneet jäsenet maksavat veronsa liitolle ja piirijär-

jestölle omien keskusjärjestönsä tai piirijärjestöjensä kautta.

5. Kunnallisjärjestöveron maksavat edellisessä kohdassa mainittujen keskusjärjestöjen perusjärjestöt suoraan asianomaiselle kunnallisjärjestölle sen tekemän päätöksen mukaan.

6. Sisäänkirjoitusmaksuista saa perusjärjestö puolet ja asianomainen piirijärjestö puolet.

Perusjärjestöjen esitykset SKDL:n liittokokoukselle v. 1946

NIINIVAARAN DEMOKRAATTINEN YHDISTYS r.y:n

esitys

Päätettiin jättää seuraava esitys liittokokoukselle: että liitto ottaisi ohjelmaansa viettää muistojuhlaa tammikuun 27 p:nä punaisten puolella kansalaissodassa kaatuneiden, teloitettujen ja vankilassa nälkään kuolleiden muistoksi.

Liittotoimikunta on päättänyt asiasta ottaa yhteyden muiden työväen keskusjärjestöjen kanssa ja esittää, että siitä päätettäisiin vasta sen jälkeen.

SKDL:n TAINIONKOSKEN YHDISTYS r.y.

Esitys.

Järjestömme, SKDL:n Tainionkosken Yhdistys r.y. esittää, että liittokokous vetoaisi valtiovallan apuun toimipaikkojen hankkimiseksi demokraattisille järjestöille. Olisi järjestettävä pitkäaikaisia, halpakorkoisia lainoja, että demokraattiset järjestöt voisivat rakennuttaa toimitaloja.

Liittotoimikunta yhtyy kannattamaan tehtyä esitystä ja on asettanut asiaa edelleen kehittämään jaoston, joka tekee siitä liittokokoukselle tarkemman ehdotuksen.

GAMLAKARLEBYN SVENSKA DEMOKRATER r. f:n
ESITYS

Yhdistys on vuosikokouksessaan päättänyt liittokongressille esittää seuraavaa:

1) että perustetaan Valistuskeskuksen yhteyteen erityinen osasto, jonka tehtävänä on hankkia ja laatia ruotsinkielistä opetusaineistoa, luento- ja opintosuunnitelmia sekä jakaa niitä osastojen kautta ruotsinkielisille opintokerhoille ja -piireille,

2) että liiton organisaattorien tilalle perustetaan ruotsalainen sihteeristö, käsittäen sihteerin ja kanslistin,

3) että järjestetään ruotsinkielisiä kursseja pienemmällä oppilasmäärällä, jotta saataisiin opetus tehokkaammaksi ja valittaessa oppilaita näille kursseille, omistettaisiin suurempaa huomiota tärkeimmille seuduille. Siten näiden kurssien avulla saadaan aikaan suunnitelman mukainen kaadereitten sijoittaminen,

4) että hyviä puhujia varattaisiin kuluvaksi toimintavuodeksi Pohjanmaalle, että tämä piiri siten saisi etuoikeuden määrättyyn henkilöön.

Liittotoimikunta ehdottaa, että esityksen kohta 1. hyväksytään; että kohta 2. hylätään, koska liitolla on jo sihteerit; että kohta 3. hyväksytään; että kohta 4. hylätään, koska sen toteuttamiseen ei ole käytännöllisiä mahdollisuuksia.

SKDL:n VAASAN YHDISTYS r.:n

Esitys.

1. On kiinnitettävä suurempaa huomiota työhön ruotsalaisten keskuudessa, sekä kehitettävä tehokkaita elimiä kaikkien keskusjärjestöjen yhteyteen kaksikielisillä paikkakunnilla.

2. Perustettava ruotsalainen sihteeristö Vaasan et. piiriä varten, jota liiton taholta avustettaisiin palkkaamalla ainakin yksi sihteerit.

2/20
2/15

3. Kehitettävä Folktidningen'in työtehoa sen ylläpitäessä yhteyttä maaseudun järjestöihin ja asiamiehiin ja perustettava sitä varten Vaasan konttori tilaushankintaa, ilmoituksia, uutisia y.m. varten.

4. Toimitettava välttämättömmimpiä ruotsinkielisiä yhdistystietoa ja järjestötoimintaa käsitteleviä käsikirjoja.

Liittotoimikunta ehdottaa, että esityksestä kohta 1. hyväksytään; että kohta 2. hylätään, koska sihteerin palkkaamiseen liitolla tuskin on taloudellisia mahdollisuuksia; että kohta 3. päätetään tehdä esitys "Folktidningenin" toimitusneuvostolle; että kohta 4. hyväksytään toteutettavaksi, mikäli liiton rahavarat sallivat.